

170. Maanantaina 9 päivänä joulukuuta 1996

kello 16 (16.22)

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ensimmäinen käsittely

1) Hallituksen esitys maatalouden kansallista erityistukea koskevaksi lainsäädännöksi 5427

Hallituksen esitys 221/1996 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 24/1996 vp

2) Hallituksen esitys laiksi osakeyhtiölain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta 5452

Hallituksen esitys 89/1996 vp
Talousvaliokunnan mietintö 24/1996 vp
Lakialoite 8/1996 vp

Mietintöjen pöydällepano

3) Hallituksen esitys energiaverotusta koskevan lainsäädännön uudistamiseksi 5453

Hallituksen esitys 225/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 44/1996 vp
Lakialoite 69/1996 vp

Puhetta johtaa toinen varapuhemies Törnqvist.

Nimenhuudon sijasta merkitään läsnä oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysis-

tuntoon, sekä edustajat Filatov, Järvilahti, Lepänen J., Lämsä, Polvi ja Virtanen.

Täysistunnon kuluessa ilmoitetaan ed. Bremer.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallituksen esitys maatalouden kansallista erityistukea koskevaksi lainsäädännöksi

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 221/1996 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 24/1996 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 24.

Keskustelu:

Ed. Kalli: Arvoisa rouva puhemies! Käsittävänä olevassa hallituksen esityksessä maatalouden kansallista erityistukea koskevaksi lainsäädännöksi ehdotetaan toteutettavaksi lainsäädäntötoimenpiteet, jotka osaltaan mahdollistavat komission viime heinäkuussa hyväksymän maatalouden kansallista erityistukea koskevan tukiratkaisun täytäntöönpanossa tarvittavien kansallisten tukimuotojen käyttöön ottamisen. Tässä esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki maataloustuotannon lopettamistuesta sekä muutettavaksi maatalousyrittäjien eläkelakia, maaseutuelinkeinolakia ja maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annettua lakia.

Maataloustuotannon lopettamistukea voitaisiin ehdotetusta laista lähemmin ilmenevin perustein maksaa kertakorvauksena viljelijälle, joka luopuu maataloustuotannosta myymällä vähintään kaksi kolmasosaa maatilansa pelloista

sellaiselle viljelijälle, jolla on ennen luovutusta hallinnassaan peltoa pääsääntöisesti vähintään 15 hehtaaria. Esityksen perusteluista ilmenee, että lopettamistuen tarkoituksena on maatalouden rakenteen parantaminen niin, että ikääntyneemmät viljelijät luopuisivat maatalouden harjoittamisesta ja luovuttaisivat tilansa maataloustuotantoa jatkaville lähialueen viljelijöille.

Komission hyväksymään tukiratkaisuun liittyen edelleen ehdotetaan rakennetukien osalta tehtäväksi tarvittavat muutokset maaseutuelinkeinolakiin. Nämä muutokset mahdollistaisivat komission hyväksymän korotetun investointituen, tuotannon monipuolistamistuen ja nuorten viljelijöiden lisätuen myöntämisen. Nämä tarkemmat säännökset myönnettävien tukien määrästä ja tukitasoista sekä muista tuen maksamisen perusteluista annettaisiin asetuksella.

Tämän lisäksi maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annettuun lakiin ehdotetaan tehtäväksi muutokset, jotka mahdollistavat komission päätösten mukaisten maa- ja puutarhatalouden tulotukien, tuotantosuunnan vaihdon yhteydessä maksettavan tulotuen sekä laatu järjestelmän kehittämistuen maksamisen tuottajille. Myös nämä tarkemmat määräykset tukimuodoista, tuen kohdentamisesta ja tuen maksamisen perusteista annettaisiin valtioneuvoston päätöksellä.

Hallituksen esitykseen sisältyviä tukia voitaisiin myöntää 62. leveyspiirin eteläpuolella sijaitsevilla ns. A- ja B-tukialueilla. Tuotannon monipuolistamistukea saataisiin kuitenkin myöntää koko maassa. Ajallisesti tuen myöntäminen olisi rajoitettu siten, että korotettua investointitukea ja tulotukea tuotantosuunnan vaihdon yhteydessä voitaisiin myöntää vuosina 1997—2001 sekä lopettamistukea ja korotettua siirtymäkauden tukea kotieläintalouden sekä kasvihuonetuotannon ja puutarhatuotteiden varastointituen osalta vuosina 1997—99.

Muiden tukimuotojen osalta tuen kesto ei ole ajallisesti rajoitettu. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu. Maa- ja metsätalousvaliokunta toteaa mietinnössään, että maa- ja puutarhatalouden tukijärjestelmän perusta muodostuu Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan mukaisista tukimuodoista, jotka täydentävät Suomen liittymissopimuksen mahdollistamat kansalliset tuet. Euroopan unionin rahoittamista tukimuodoista keskeisimmät ovat rapin mukaiset eläin- ja peltotuet.

EU:n osarahoitteisena tukena maksetaan ym-

päristötukea koko maassa ja luonnonhaittakorvausta eli lfa-tukea B- ja C-alueilla. Liittymissopimuksen mukaisesti maatalouden kansallinen tukijärjestelmä koostuu koko maassa vuosina 95 ja 99 maksettavasta asteittain alenevasta siirtymäkauden tuesta sekä pohjoisen tuen piiriin kuuluvalla C-tukialueella maksettavasta pitkäaikaisesta pohjoisesta tuesta.

Maa- ja puutarhatalouden toimintaedellytysten vahvistamiseksi liittymissopimukseen liitettiin jäljelle jäävien vakavien vaikeuksien varalta artikla 141. Sen nojalla komissio voi antaa Suomelle luvan myöntää tuottajille kansallisia tukia helpottamaan tuottajien sopeutumista yhteiseen maatalouspolitiikkaan.

Komission heinäkuun lopussa tänä vuonna hyväksymä tukiratkaisu sisältää sekä rakennetukia, joiden tavoitteena on maa- ja puutarhatalouden tuotantorakenteen kehittäminen, että tulo tukityyppisiä tukimuotoja. Tukien myöntämisestä on annettu kaksi erillistä komission päätöstä. Mietinnössään valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että valtionaloudellisista syistä on jouduttu vähentämään 750 miljoonalla markalla kansallisesti rahoitettavaa osuutta maataloudesta.

Pohjoisen tuen osalta tämä kyseinen vähennys ollaan tekemässä pääosin ns. juustohöyläperiaatteella olemassa olevista tukitasoista, kun taas A- ja B-alueiden osalta niistä tukitasoista, joita esitettiin komissiolle ratkaisuksi 141 artiklan perusteella käytävissä neuvotteluissa.

Valiokunta katsoi olevan itsestäänselvää, että kummallakin alueella nämä kansallisen tuen leikkaukset vaikuttavat heikentävästi maatalouden kykyyn selviytyä EU:n sisämarkkinakilpailussa. Koska valiokunta ei pyynnöstään huolimatta saanut käydyssä asiantuntijakuulemisissa tyydyttävää selvitystä maatalouden sisäisistä rahavirroista vuosilta 95 ja 96, eikä myöskään tyydyttävää arviota kyseisistä rahavirroista vuoden 97 osalta, valiokunta edellyttääkin mietinnössään, että maa- ja metsätalousministeriö toimittaa maa- ja metsätalousvaliokunnalle ensi vuoden tammikuun loppuun mennessä selvityksen maatalouden sisäisistä rahavirroista vuosilta 95 ja 96 sekä arvion kyseistä rahavirroista vuoden 97 osalta.

Hallituksen esitykseen sisältyy myös esitys, että sisältyviä tukia voitaisiin myöntää 62. leveyspiirin eteläpuolella sijaitsevilla ns. A- ja B-tukialueilla. Tuotannon monipuolistamistukea saataisiin kuitenkin myöntää koko maassa. Valiokunta edellyttää mietinnössään, että hallitus seu-

raa maataloustuotantomme kustannus- ja tulokehitystä samoin kuin siinä mahdollisesti ilmeneviä tuotekohtaisia ja alueellisia eroavaisuuksia sekä toimittaa seurannan havainnoista vuosittain selvityksen eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle.

Komission päätöksen mukaisen korotetun investointituen, tuotannon monipuolistamistuen ja nuorten viljelijöiden lisätuen toteuttamiseksi esityksessä ehdotetaan maaseutuelinkeinolakiin tehtäväksi muutokset, jotka mahdollistavat uusien tukimuotojen myöntämisen. Tätä korotettua tukea voitaisiin myöntää asetuksella tarkemmin säädettyihin perusteisiin maatalan tuotantoon investointeihin avustuksena, valtion lainaan sisältyvänä korkotukena, korkotukilainan korkotukena taikka niiden yhdistelmänä vuosina 1997—2001 siten, että avustuksen tai avustukseksi muunnetun korkotuen tai korkotuen taikka niiden yhdistelmän määrä olisi enintään 50 prosenttia sika- tai siipikarjatalouteen tai muna- ja lihatuotantoon liittyvien investointien hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista ja kuitenkin enintään 75 prosenttia muilla tuotannon alueilla. Korotettua investointitukea olisi tarkoitus rahoittaa pääosin Maatalouden kehittämishallinnon varoista ja osaksi talousarvion momentilta 30.33.49.

Valiokunta edellyttää mietinnössään, että investointitukea myönnettäessä valtioneuvosto ensinnäkin varmistaa tukivarojen riittävyyden huolehtimalla tukivarojen mahdollisimman tarkoituksenmukaisesta käytöstä. Korkotukilainojen osuutta voidaan lisätä rahoituksessa. Korkotukea ei kuitenkaan saa myöntää, jos korkotukilainan kokonaiskorko ylittää vastaavaan tarkoitukseen myönnetyn normaaliehtoisen lainan kokonaiskorkon.

Maa- ja metsätalousministeriön tulee toimittaa maa- ja metsätalousvaliokunnalle vuoden 98 alussa selvitys siitä, miten investointitukea on myönnetty, ja investointituen vaikutuksista soveltamisalueen maatilojen toimintaedellytyksiin.

Edelleen esityksestä ilmenee maa- ja puutarhatalouden tulotukien osalta, että komission päätöksen nojalla Suomella on oikeus myöntää kansallista kasvinviljelyn tukea kyseessä olevassa komission päätöksessä tarkoitettulla tavalla. Tuen kestoa ei ole ajallisesti rajoitettu.

Tulotukien osalta komissio on päättänyt siirtymäkauden tuen korottamisesta kotieläintalouden sekä kasvihuonetuotannon ja puutarhatuotteiden varastointituen osalta. Tuen korottamista koskevassa komission päätöksessä määritellään

maksettavan tuen enimmäismäärä tuotteittain, alueittain ja vuosittain eriteltynä. Tätä korotettua siirtymäkauden tukea voidaan maksaa vuosina 97—99. Maa- ja metsätalousvaliokunta edellyttää mietinnössään, että hyvissä ajoin ennen vuotta 99 aloitetaan neuvottelut Euroopan yhteisön komission kanssa korotetun siirtymäkauden tuen saattamisesta myös pysyväksi kotieläintalouden sekä kasvihuonetuotannon ja puutarhatuotteiden varastointituen osalta.

Edelleen valiokunta toteaa mietinnössään, että osana tätä kokonaisuutta, johon käsiteltävänä oleva hallituksen esitys kuuluu, on paljon puhuttu hanke meijerimaitokiintiön saattamiseksi vastaamaan EU:n komission hyväksymää maitokiintiötä, koska tilakohtaisten maitokiintiöiden leikkaaminen aiheuttaisi kohtuuttomia ongelmia lisäksi kiintiötä ostaneille, tilapäisistä syistä kiintiönsä alittaneille sekä tuotantosuunnan muutosta suunnitteleville maatalatalouden harjoittajille.

Valiokunnalle annetussa selvityksessä on todettu, että ehdotetun lopettamistuen käyttöönotto vähentää tilakohtaisten maitokiintiöiden leikkaamistarvetta, kuinka paljon, se jää nähtäväksi kuluvan talven ja alkukevään aikana. Mietinnössään valiokunta edellyttää tältä osin, ettei aktiivitulojen meijerimaidon tilakohtaisten viitemäärien korvauksettomaan leikkaukseen ryhdytä.

Mietintöön sisältyvät pykäläkohtaiset muutosehdotukset. Maataloustuotannon lopettamistuesta annetun lain 4 §:n 1 momenttiin ehdotetaan sisällytettäväksi tuen saamisen edellytyksiä koskevat säännökset. Edellytyksenä olisi muun muassa, että luovuttaja olisi luopumisen tapahtuessa täyttänyt 45 vuotta. Tästä asiasta valiokunta joutui äänestämään. Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena ehdottaa kyseisen ikärajan nostamista 50 vuoteen. Lisäksi valiokunta ehdottaa, jotta lain valvonta voidaan toteuttaa tarkoituksenmukaisella tavalla, lakiin lisättäväksi erilliset valvontaa koskevat säännökset.

Arvoisa puhemies! Ainoastaan tämän lain täytäntöönpanolla tehtävällä asetuksella ja riittävän suurilla määrärahoilla voidaan jotenkin turvata maatalouden siirtymäaika vuoden 99 loppuun. Mutta vielä suurempi asia on valmistautuminen Suomen tulevaan EU-puheenjohtajuuteen ja silloin tehtäviin uudistuksiin. Se edellyttää jo nyt Suomelta aktiivista ja laajaperäistä maaseutu- ja maatalouspoliittista linjausta. Totean, että valiokunta osaltaan jo kävi linjausta läpi, oli siinä pääosin varsin yksimielinen ja päättäväinen ja sen osalta tulevaisuus näyttää aika hyvältä, kun eduskunnan erikoisvaliokunta

monilta keskeisiltä osiltaan maaseudun ja maatalouden tulevaisuuden kannalta näkee asian varsin yksituumaisena.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Minun on oikeastaan hyvä muuttaa miettimääni käsittelyjärjestystä siihen, että jatkan siitä, mihin valiokunnan kunnianarvoisa puheenjohtaja päätti äsken. Toisin sanoen siihen, miten tästä eteenpäin.

Maa- ja metsätalousvaliokuntahan on ollut hyvin viikkokohtaisesti mukana EU:n maatalouspolitiikan määräytymisessä niin, että erityiskomitean ja maatalousneuvoston tapahtumia on selvitetty meille ja niitä on myös U-asioina saatettu käsittelemme. Lähes lukemattomia kertoja valiokunnan käsittelyissä on kiinnitetty huomiota siihen, että Suomen erityinen intressi, erityiset pyrkimykset, tavoitteenasettelut eivät siellä ole kyllä aikaa vieneet. Erityiskomitea ja maatalousneuvosto ovat saaneet olla hyvin rauhassa Suomen aiheuttamilta häiriöiltä. Liekö ollut tähän mennessä yhtään ainuttakaan asiaa, ja kaksi vuotta jäsenyyttä alkaa olla täynnä.

Valiokunnan arvoisa puheenjohtaja palautti, aivan oikein, huomion siihen, että Suomihan on vuonna 99 puheenjohtajamaa. Viimeistään tuossa vaiheessa meillä täytyy olla terästettynä se maatalouspoliittinen linja, joka nimenomaisesti ottaa pohjoiset alueet huomioon EU:n omaa sisäistä maatalouspolitiikkaa varten. Tässä mielessä meiltä on lähdössä ministeriölle kirje, jossa vpj:n mukaisesti pyydetään ministeriön näemyksiä, jotta asiaan voidaan poliittisesti ruveta ottamaan eduskunnan puolesta kantaa. Tässä on niin vähän aikaa vuoteen 99, että asiaan on tomerasti tartuttava.

Se liittyy tämän päivän asiaan erittäin tarkoin siinä mielessä, että nyt artiklan 141 perusteella neuvottelun tuloksen kantoaikahan on suurin piirtein noihin samoihin aikoihin. Eli kysymys on vain siirtymäkaudesta, sen aikana A- ja B-alueilla tapahtuvista investoinneista, niiden tukemisesta vuositasolla reilulla 300 miljoonalla markalla. Ja vielä sellaisella tavalla, pohjaesityksen mukaan sellaisia yksikkökohtaisia tukitasoja käyttäen, että saattaa olla, että pitäjakohtaisesti on yksi lottovoittaja ja ei paljon mitään muuta tapahdukaan. Eli tässä suhteessa, kun tämä on vain siirtymäkauden ratkaisu, Etelä-Suomen osaltakin tarvitaan ehdottomasti jatkoneuvotte-luja. Niihin täytyy valiokunnan tahdonilmaisun mukaisestikin varautua riittävän ajoissa. Ja kun artikla 141 on Rooman sopimuksen mukaista

EU-lainsäädäntöä, joka lähtee vain yksimielisellä päätöksellä pois, eli kun Suomi voi estää pykälän häipymisen pois, niin Suomi voi sen perusteella jatkoneuvottelujakin vaatia. Näin tämän asian tulkitsen. Tässä mielessä täytyy olla hyvin aktiivinen.

Valiokunnassa käytiin hyvin paljon keskustelua siitä, kun pakettiin sisältyy lopettamistukiasia, minkälainen ikäraja asetetaan tässä yhteydessä. EU-filosofiahan oli kai se, että ikäraja laitetaan suhteellisen alas, jotta rakennemuutospurenta olisi halutun suuruinen. Toisaalta täytyy ottaa huomioon se, että 45 vuoden ikäraja lopettamistuen saamisen edellytyksenä on kansallisessa arvioinnissa varsin varhainen. Kysymys on myös siitä mielikuvasta, mikä maataloudesta muitten elinkeinojen harjoittajien silmin tulee. Kun viiden vuoden korotuksella ehkä ei kuitenkaan kovin suurta merkitystä käytännön tasolla ole, näistä yleisistä ilmiäsyistä päädyimme siihen, että ikäraja nostettiin 45:stä 50 vuoteen.

Arvoisa puhemies! Kiinnitimme erityistä huomiota erääseen hyvin akuuttiin tilanteeseen, joka nyt on varmasti korjautumassa, ehkä ilman eduskunnan erityistä toivomusta, mutta eduskunnan toivomus voi olla siinä hyvänä lisäpönä. Nimittäin heinäkuussa tänä vuonna paljastui, että maaseutuelinkeinopiirit ovat ryhtyneet tekemään sellaisia korkotukiratkaisuja, joissa on ilmeisesti pankkituen piirteitä mitä reippaimmalla tavalla, kun kokonaiskorkotasot pyörivät lähellä 11 prosenttia. Huom., olosuhteissa, joissa pankkitallettajia ei saa oikeastaan yhtään mitään ja joissa inflaatio on prosentin ja kahden välillä, taitaa olla välillä ollut puolessa prosentissa, ei tämän laatuinen pankkituki maatalouden avulla ole paikallaan laisinkaan.

Ministeri on ilmoittanut, että tästä ilman meidän tahdonilmaisuummekin luovutaan ja pannaan maaseutuelinkeinopiirit järjestykseen. Mutta hämmästellä pitää, minkälainen kontrolli maa- ja metsätalousministeriön asianomaisella osastolla on, että tällainen on ylipäätään pääsyt tapahtumaan. Eikö katsota lainkaan näitä tukipäätöksiä, niitten sisältöä ministeriötasolla, jossa ne ovat tiedossa, niin että niihin virkamiestoimin ministeriön taholta puututtaisiin? Näin ei ole tapahtunut, eli tähän on pitänyt haloo tulla muualta. Hämmästelen kovasti, että tällä tavalla voi olla.

Yksi asia, joka, arvoisa puhemies, tuli aivan erityisesti esille, oli se, mikä itse asiassa viivytti tämän valiokunnan mietinnön valmistumista, että me yritimme saada selvyuden näistä rahavir-

roista, mitenkä rahavirrat oikein viime aikoina, tämän kahden vuoden aikana ovat kulkeneet ja mitenkä näitä EU-varoja ja kansallisia varoja on käytetty toisaalta A- ja B-alueella yhteensä ja toisaalta siitä pohjoiseen olevalla vyöhykkeellä. Kaikista pyrkimyksistämme huolimatta asianmukaista ja asiallista vastausta ei tullut. Tämä on aika masentava juttu. On masentavaa varmasti ministeriön virkamiestenkin lukea mietinnöstä, että me toteamme tämän, että ei ole tullut, ja annetaan aikaa tammikuun loppuun mennessä kiikuttaa meille ne selvitykset. Tämän laatuinen kurinpalautus on suhteellisen harvinainen ilmiö tässä järjestelmässä, mutta kyllä semmoinenkin näköjään vielä EU-kulttuuri huomioon ottaen näyttää olevan mahdollista. Jos tässä on kysymys siitä, että sisäinen tilastointijärjestelmä ei ole kunnossa, niin sittenhän tämä on aivan uskomaton tilanne. Tämöisensä täytyisi nykyisenä atk-aikakautena olla niin nopeasti selvitettävissä, että pari koodia kun näppylöi päätteeseen, se antaa suoraan nämä tulokset juuri sillä hetkellä olevan tilanteen mukaan. (Ed. Aittoniemi: Italiassa on sama ongelma!) — Arvoisa ed. Aittoniemi, me tiedämme, että Italiassa, erikoisesti Sisi-liassa ja Palermion ympäristössä tämä on akuutti ongelma, mutta me emme halua uskoa nyt kuitenkin vielä, että näin olisi Hallituskatu 3:n kohdalla. Tämän sanon valiokunnan puolesta ed. Aittoniemelle viestinä.

Arvoisa puhemies! Tähän samaan syssyyn satui tulemaan myös maitokiintiöongelma, joka akutisoitui juuri samoihin päiviin kuin tätä 141 artiklan mukaista tulosta pohdiskeltiin. Sehän on aiheuttanut traktorimarsseja ja sun mitä viime päivien aikana. On eräällä tavalla varsin ymmärrettävää, jos on äskettäin tullut maitokiintiön ostaneeksi ja sitten ilmoitetaan, että se kovalla rahalla ostettu kiintiö korvauksetta leikataan, niin ei se kovin innoita elinkeinoa jatkamaan.

Tässä yhteydessä on todettava, että periaatteessa vastustin koko tätä menettelyä, maitokiintiöiden kapitalisointia. Edellisen eduskunnan aikana se kuitenkin toteutettiin. Onneksi eduskuntavaiheen aikana tuli tämä 50 prosentin sääntö, joka nyt pelastanee Suomen siinä tilanteessa, jossa meijerikiintiöitten summa ylittää maakiintiön.

Valiokunta oli yksimielinen siitä, että korvauksettomaan leikkaukseen ei pidä ryhtyä. Tämä on nyt tiettävästi saanut siunauksen myös valtioneuvoston tasolla niin, että asia on hyvällä mallilla näiltä osin. Mutta sanotaan näin, että meidän kaikkien kannalta olisi erittäin hyvä, että tämän laatuista episodeja, kuin tänä syksynä

maitokiintiöitten osalta on näytelty, ei olisi ole-massakaan.

Vielä, arvoisa puhemies, lopuksi totean, että erinomaisen hieno asia on, että tämäkin maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö on yksimielinen. Siinä ei ole vastalauseita. Vaikka oli äänestettykin, vastalauseita ei ole, niin että asia on sen jatkohoidon kannalta hyvässä mallissa.

Ed. K o m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Pulliainen käytti sangen mielenkiintoista ilmaisua lopettamistuen ikärajan nostamisesta, että yleisistä ilmiäsyistä nostettiin 45:stä 50 vuoteen. Kuitenkin tuo lopettamistuki on tähdätty ennen kaikkea jatkaville tiloille ja niiden rakennemuutoksen nopeuttamiseen.

Kun Suomi nyt kuitenkin kamppailee maatalouden osalta EU:n kanssa yhteisessä maatalouspolitiikassa, meidän olisi käytettävä kaikki ne kansalliset keinot, jotka me saamme käyttää, että Suomen maatalous voisi rakennemuutoksen kautta tulla kannattavaksi ja kilpailukykyiseksi. Siinä mielessä tämäkin, joskin on pieni asia, silti on heikennys maatalouspolitiikan yhteiseen sopeuttamiseen.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Komi tietää varsin hyvin sen, että kaikki ne maatalouspoliittiset ratkaisut, joita on tehty tällä vaikealla vuosikymmenellä, eivät välttämättömästi ole johtaneet kansan syvissä riveissä aplodeihin. Silloin tietysti jatkoa ajatellen, kun pitää selviytyä tästä vuosikymmenestä ensi vuosituhanneelle, täytyy olla aika tarkka siinä, mitenkä mitoittaa erilaiset toimenpiteet, minkälaisen kuvan antaa. Minä uskon, että tämä sinänsä varsin pieni ratkaisu vähän pitemmällä aikavälillä kääntyy edukseen, vaikkakin, minä toistan sen, minä ymmärrän, arvoisa ed. Komi, sen, että se olisi voinut eräältä pieneltä osaltaan olla mukana rakennemuutosta toteuttamassa ja jatkavien tilojen asemaa ehkä parantamassa, kun saa sinne vähän lisää peltohehtaareita. Mutta kaikesta huolimatta katson kansakunnan ja maatalouden edun mukaiseksi, että tehtiin näin.

Ed. K o r k e a o j a : Arvoisa puhemies! Ed. Pulliainen totesi äsken, että on arvokasta, että maa- ja metsätalousvaliokunta on voinut tuottaa yksimielisen mietinnön maatalouspolitiikasta tänne suureen saliin. Arvostan toki tätä yksimielisyyttä, mutta arvostaisin sitä huomattavasti enemmän, jos valiokunta olisi syventynyt maata-

louden todellisiin ongelmiin ja pyrkinyt löytämään näihin ongelmiin yhteisen näkemyksen. Mielestäni tämä mietintö jää varsin pinnalliseksi, ja vain sen takia ilmeisesti on sitten näin suuri yksimielisyys asiasta voinut löytyä.

Tässähän on kysymys Suomen EU-jäsenyyden osasta, viimeisestä yksittäisestä päätöksestä, jolla toteutetaan Suomen EU-liittymissopimuksen maataloutta koskevia osia, tästä paljon puhutusta artiklasta 141, vakavien vaikeuksien tuen artiklasta. On syytä palauttaa mieleen muutama asia tämän artiklan syntyhistoriasta.

Tämä artiklahan syntyi siinä tilanteessa, kun neuvottelut EU:n ministerineuvoston tasolla Suomen jäsenyydestä olivat katkenneet, ja ne aloitettiin aikarajan mentyä umpeen 1. maaliskuuta 1994 uudelleen. Neuvottelujen katkeamisen pääasiallinen syy oli se, että Suomi ei ollut saanut läpi ajatustaan siitä, että koko maa tulisi erityisen maataloustuen piiriin. Ongelma ratkaistiin jatkoneuvotteluissa kuuluisalla neuvottelutuloksella, johon 141 artikla myöhemmin perustui. Siis kirjattiin, että jos sen jälkeen, kun kaikkia EU:n voimassa olevia artikloja on sovellettu, jää jäljelle vakavia vaikeuksia, komissio voi myöntää Suomelle oikeuden antaa tukea näiden vaikeuksien voittamiseksi ja Suomen maatalouspolitiikan sovittamiseksi cap-järjestelmään. Noin omin sanoin tämä asia kuvattuna.

Suomen tarkoituksena tällöin oli jo ennen jäsenyyden voimaan saattamista pyrkiä järjestelmään, jossa asiallisesti Suomen tavoite olisi toteutettu tavalla, joka olisi merkinnyt koko maahan suurin piirtein sellaista tukijärjestelmää tuotannolle, mikä sittemmin toteutettiin ja neuvoteltiin pohjoisen tuen osalta. Tässä tavoitteessa ei keväällä 1994 onnistuttu, ja sen jälkeenhän neuvottelut lykättiin eteenpäin niin, että päätettiin palata asiaan vasta vuonna 1996. Tämä päätös tuli 1994 syyskuussa.

Neuvottelujen lähtökohta sittemmin hallituksella oli aina viime juhannukseen asti se, että Etelä-Suomen vakavien vaikeuksien tukipykälä olisi toteutettu samassa muodossa, kuin tapahtui pohjoisen tuen osalta, eli pysyväisluonteisen tuotantotukijärjestelmän kautta. Jostain syystä, jota minä en ole ymmärtänyt, juhannuksen jälkeen ministeri Hemilä käänsi tavoitteet 180 astetta eli yhtäkkiä hyväksyikin komission koko ajan suositteleman kannan. Jo neuvotteluvaiheessa komissio suositteli sitä kantaa, että käytetään EU:n olemassa olevia järjestelmiä maksimaalisesti Suomen kohdalla ja tällä tavalla pyritään näitä Suomen ongelmia ratkaisemaan, muun muassa

investointitukia ja tämantapaisia tukijärjestelmiä. Suomi ei ollut tätä hyväksynyt missään vaiheessa, ennen kuin juhannuksen paikkeilla viime kesänä Hemilä käänsi tämän tavoitteen päinvastaiseksi. Sen jälkeen nopeasti syntyikin sopimus, totta kai nopeasti, koska se oli linja, jota komissio oli ehdottanut monen vuoden ajan.

Mihin on tultu tämän päätöksen myötä? Päätöksen myötä ollaan maatalouden harjoittamisen kannalta sellaisessa tilanteessa, että terveen yrittäjyyden mahdollisuudet elinkeinossa ovat lähes tyystin hävinneet, hävinneet sen takia, että tuotantoon liittymättömät tuet ovat monen tuotantos suunnan kohdalla lähes 50 prosenttia liikevaihdosta. Toisaalta on tultu sellaiseen tilanteeseen, että lähes kaikkea, mitä maataloudessa tehdään, valvotaan, ohjataan erittäin tiukan byrokratian mukaisesti. Siis yrittäjyys on hävinnyt ja byrokratia lähes kaiken kattavassa muodossa tullut tilalle.

Minusta tätä maatalouspolitiikan suurta ongelmaa olisi tullut käsitellä tässä yhteydessä, kun käsillä on kansallisen tuen osalta viimeinen erillislaki. Ellei sitä katsota tässä yhteydessä tarpeelliseksi käsitellä, olisi tehtävä päätös, millä tavalla maatalouspolitiikan ja nimenomaan maatalousyrittäjyyden ongelmia käsiteltäisiin myöskin eduskunnan tasolla. Minusta tällä hetkellä näyttää siltä, että maatalouspolitiikalla ei ole juuriakaan eikä ainakaan vuoteen 1999 jatkuvaa siirtymäkautta pidemmän aikavälin linjausta. Minusta olisi välttämätöntä löytää todella nyt kansallisella tasolla laaja yksimielisyys siitä, millä tavalla maatalouspolitiikkaa tulisi hoitaa, millä tavalla voitetaan ne ongelmat, mitä tiedetään olevan.

Valiokunnan mietinnön sivulta 5 alkava kohta, jossa tavoitteeksi asetetaan, että korotetuista tuista, siirtymäkauden tuen jatkamisesta, neuvottelut aloitetaan pian, on tarpeellinen huomautus, mutta omalta kohdaltani pidän tätä tavoitteenasettelua äärimmäisen vaikeana sen jälkeen, kun hallitus on kerran hyväksynyt sen, että näitä vaikeuksia, mitä Etelä-Suomen maataloudessa on, pyritään voittamaan investointitukijärjestelmän kautta. Pidän aika vaikeana palata takaisin tuotantotukijärjestelmään, joka minusta olisi ollut terveempi yrittäjyyden kannalta. Mutta kun tämä menettely kerran on hyväksytty, että ongelmat pyritään hoitamaan korotetuilla investointituilla, paluu on ilmeisen vaikea.

Nykyinen tilanne, investointituilla ratkaisu, merkitsee — ainakin näin olen ymmärtänyt ministerin puheet — että kaikkein suurimmille ja tällä hetkellä vahvimille tiloille suunnataan ne

investointituet, joita on käytettävissä, eli investointituen saajia on aikaisempaa vähemmän, mutta tuen taso on korkeampi kuin aikaisemmin, siis paljon tukea harvoille. Tähänhän ed. Pulliainenkin viittasi puheenvuorossaan. Mitä tämä tarkoittaa käytännössä?

Minusta se tarkoittaa vääjäämättä ensinnäkin sitä, että byrokratian valta päättää siitä, kuka voi jatkaa, kasvaa oleellisesti. Siitä henkilöstä maaseutuelinkeinopiirissä, jonka peukalon alla nämä investointituet ovat, tulee entistäkin suurempi herra tämän päätöksen jälkeen. Toiseksi se tarkoittaa sitä, että vääjäämättä kilpailu vääristyy viljelijöiden kesken, sitä ei voida välttää. Jos jollekin ohjataan tämän tasoisia investointitukia, vaikkakin järjestelmään kuuluu taannehtiva osuus, joka tapauksessa se merkitsee sitä, että kilpailu viljelijöiden kesken vääristyy voimakkaasti.

Telakkatuen kohdalla on puhuttu siitä, että noin 10 prosentin tuki vääristää voimakkaasti kilpailua. Mikä tilanne on silloin, kun tuen taso on 50 prosenttia? On päivänselvää, että kilpailu vääristyy. Meillähän on kansallisen maatalouspolitiikan ajalta kokemuksia siitä, mitä tällainen tarkoittaa Lapin läänin pohjoisimpien kuntien osalta, jonne suunnattiin ei nyt näin suuria tukia, mutta erittäin suuria. Jälkeenpäin hyvin monet ovat todenneet, että siinä tapahtui monenlaisia virheitä. Ongelma ei ollut ehkä Lapin kohdalla niin suuri, kuin on tässä, koska lähes kaikki hakukaat saattoivat tukea saada. Tässä tilanteessa, missä me nyt olemme, vain harvat anojat voivat tuen piiriin päästä. Kun tässä laissa nimenomaan keskeisin osa koskee investointitukipolitiikkaa, minusta tässä olisi pitänyt näitä ongelmia miettiä enemmän, mitä hallituksen esityksessä ja valiokunnan mietinnössä on tehty.

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean vain sen, että myöskin maitokiintiöleikkaukseen liittyvä esitys tai ajatus siirtymisestä hallinnolliseen kiintiöpolitiikkaan on, vaikka se pitää sisällään myöskin hyviä piirteitä, osa sitä ketjua, jossa viranomaisille siirretään oikeus päättää siitä, kuka voi maataloutta jatkaa ja missä laajuudessa. Myöskin tässä suhteessa byrokratia lisääntyy voimakkaasti ja yrittäjyyselmentti tältäkin osin maataloudesta vähenee. Pidän tältä osin kehityskuvaa huonona. Olisin odottanut, että hallituksen piirissä olisi mietitty asiaa myöskin tältä näkökannalta.

Arvoisa puhemies! Kriittinen puheenvuoroni on lähtenyt siitä, että näen maatalouspolitiikassa tällä hetkellä erittäin suuria ongelmia sen lyhyt-

jännitteisyyden ja juuri yrittäjyyden elementtien katoamisen takia. Sen takia uudistan vielä lopuksi toivomukseni, että hallitus toisi maatalouspolitiikan kokonaisuuden eduskunnan käsiteltäväksi sillä tavalla, että tässä yhteydessä puuttaisiin esiin nostamiini ongelmiin.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Korkea-oja totesi, että maataloudella on suuria ongelmia ja kaikkea pitää projisoida siihen nähden. Näin varmasti onkin.

Hän totesi heti puheenvuoronsa alussa, että tämä mietintö on pinnallinen. Arvoisa ed. Korkea-oja, se on vastaus hallituksen esitykseen, mutta se on samalla erittäin kohtelias sellainen. Se olisi voinut mennä sillä tavalla syvemmälle, että se oli palauttanut mieleen, mikä olikaan se hallitus, joka neuvotteli meille EU-jäsenyyssopimuksen ja joka epäonnistui maatalousneuvotteluissa, kun kuitenkin sattui olemaan ulkoministerinä sellainen henkilö, joka hallitsi homman ja kirjoitti pännällään tämän 141 artiklan tekstin. Jos olisi ollut joku muu jäppinen siellä, niin kyllä olisi käynyt hyvin huonosti, elikkä Luojan kiitos Heikki Haavisto pelasti sen, mikä pelastettavissa oli.

Irvokastahan suorastaan on se, että Lipposen demarivetoinen hallitus nyt joutuu keskustan epäonnistuneita neuvottelutuloksia paikkaamaan, mutta tätä ei ole mietinnössä todettu kohteliaisuussyistä, kun olemme nyt muutoin olleet hyvin rakentavasti liikkeellä.

Kenkkumaistahan tässä on se, että komissio päättää nämä rajat. Niin kuin juuri puheenvuorossani äsken kerkisin sanoa, lobbausta pitäisi aktiivisesti tulla meistä itsestämme komission suuntaan, ja h-hetki koittaa Suomen puheenjohtajavuonna 99. Toisin sanoen tässä, vaikka olemme ehkä pinnallisia vastatessamme hallituksen esitykseen, me kuitenkin olemme olleet tomeria siinä, että jatkohomma olisi paremmin hallinnassa.

Ed. Kuisma (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Korkea-ojan kanssa olen samaa mieltä ja ehkä maataloudessakin olisi ollut hyvä aikaiseminkin huomata, että tuki tuhoaa jokaisen terveen elinkeinon. On ihan ymmärrettävää, että maataloudessa on ongelmia, koska juuri mikään elinkeino ei niin laajasti ole ollut tuen piirissä jo ennen tätä EU-aikaa. Itse olen aina ihmetellyt sitä. Minusta kuluttajat hyvin olisivat voineet maksaa todelliset hinnat eikä näitä hintoja olisi tarvinnut subventoida.

Meillä oli paljon alhaisempi elintaso vuosikymmeniä sitten ja silloinkin kuluttajat pystyivät siihen. Ihan samalla tavalla ed. Korkeaoja oikein vertasi telakkateollisuuteen. Sitähän on tuettu ja sen takia se on niin suurissa vaikeuksissa. Sitten edelleen aiotaan tukea, eli ilmeisesti halutaan yhä suurempia vaikeuksia.

Siinä mielessä maatalous on minusta tärkein elinkeino, koska ilman ruokaa ihminen ei voi olla. Itse olen työelämäni aloittanut renkipoikana ja tällä hetkelläkin asun maalla keskellä maanviljelijöitä, keskellä peltoja. Lähes joka päivä keskustelen heidän kanssaan. Kyllä kehitys on pöyristyttävää. Siitä, kun minä olin maataloustyöntekijä, on 30 vuotta. Nyt olen kolme, neljä vuotta seurannut ja keskustellut siitä naapureiden kanssa enkä voi ajatella muuta kuin että tämä on kuin orwellilaista maailmaa. Aina minä saan selityksen, kun minä kysyn, miksi te teette tätä, eli koko maatalouselinkeinoa ohjaavat tukipäätökset ja byrokratia. Terveellä järjellä ei ole mitään tekemistä. Todella tarvittaisiin iso remontti. Harmi, että EU tietysti sen estää, mutta kyllä minusta pitäisi todella miettiä, mitä mahdollisuuksia meillä on, ja pitäisi ennen kaikkea myös EU:n puitteissa pyrkiä saamaan, jos ei muuta, niin lisää liikkumatilaa.

Ed. K a r j u l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Korkeaoja tarkasteli investointien korostumista lähinnä siinä hengessä, että se vie edellytyksiä aidolta yrittäjyydeltä. Tämä on aivan oikea näkökulma. Sen lisäksi, että se vääristää kilpailua, se tuo lisää alueellisia eroja. Kaikkein pahinta on se, että se tukee väärällä tavalla pääomaintensiivistä yritystoimintaa.

Nimittäin minusta tässä tarkastelussa ei tullut riittävästi esille se, että meillä on monia maatalouden tuotantosuuntia, joissa kuitenkin yrittäjäperheen panos on täysin ratkaiseva, ja me edelleen haemme tässä rakennepolitiikassa näennäisiä mittakaavaetuja, jotka eivät ole tosia siinä avoimessa kilpailussa, johon maatalous joutuu nyt sopeutumaan. Tässä mielessä on valitettavaa, että tämä esitys ja ratkaisu tavallaan vahvistaa edelleen näiltäkin osin maatalouden hallinnollista otetta.

Ed. K o r k e a o j a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Pulliaiselle toteaisin sen, että toki tämä edellisen hallituksen neuvotteleva artikla 141 on hyvin ongelmallinen siinä mielessä, että se on niin yleispiirteinen, mutta nyt on kyllä huomattava se, että viime juhannuksen

paikkeilla nykyinen hallitus päätti suostua sen artiklan tulkinnassa sille linjalle, mitä komissio tarjosi meille jäsenyysneuvotteluissa ja minkä edellinen hallitus hylkäsi. Hemilä otti sen, minkä Haavisto hylkäsi, ja tavallaan pilasi sen perinnön, mikä edelliseltä hallitukselta tuli, hyväksymällä tämän lähtökohdan asioiden ratkaisemisesta investointituilla, mikä koskee nyt erityisesti sika- ja kanataloutta, mutta vähän muitakin aloja.

Tässä minusta pitäisi kyllä hallituksen maatalouspolitiikka pistää suurennuslasin alle ja todella arvioida sitä myös eduskunnasta käsin.

Ed. Kuismalle toteaisin sen, että on mahdollista tukea kanavoidsa myös terveellä tavalla tai ainakin terveemmällä tavalla kuin tällaiset suorat pinta-aloihin ja kotieläinmääriin liittyvät tuet tekevät, esimerkiksi verojärjestelmän kautta, mutta nykyinen hallitus ei ymmärrä tätä. Esimerkiksi energiaverotuksen kohdalla se ei kohtele maataloutta samalla tavalla kuin esimerkiksi kasvihuonetuotantoa tai teollisuutta, jolloin olisi ollut mahdollista kanavoidsa tukea niin, että yrittäjyys, markkinaehtoisesti tapahtuva maataloustuotanto olisi saanut kannustusta.

Ed. K o m i : Arvoisa rouva puhemies! Ed. Kuisma totesi, että tuki tuhoaa maatalouden. Minusta tämä on aika lakoninen väite ottaen huomioon, että koko maapallolla tuetaan maataloutta ja tällä hetkellä olemme EU:n kanssa yhteisessä maatalouspolitiikassa. Eli väite pitäisi kohdistaa EU:n eikä Suomen maataloustukeen. Kaikessa kilpailussakin juostaan samalla radalla samoissa olosuhteissa, mutta tässä on nyt täysin erilaiset olosuhteet Euroopassa valtaosaltaan ja Suomessa eikä tästä johtuen voi sanoa, että meidän pitäisi Suomessa pärjätä ilman kansallisia tukitoimenpiteitä. Tavallaan niiden vähyys on mieluiten esteenä Suomen pärjäämiselle tänä siirtymäkautena EU:n kanssa.

Lakiesityksessä n:o 221/96 hallitus esittää sitä toimintamallia, jolla alkuperäisessä liittymissopimuksessa auki jätetyt A- ja B-alueiden elintarviketalouden toimintaedellytykset saataisiin turvattua. Eduskunnan aikaisemmin hyväksymässä EU:n liittymissopimuksessa nimenomaisesti jätettiin tarkoituksellisesti auki 141 artikla, jonka mukaan voidaan myöntää lisätukea eteläisen Suomen maatalouden A- ja B-alueille, mikäli vakavia vaikeuksia jää siirtymäkauden paketin toteuttamisen jälkeen. Näin yritetään sopeuttaa Suomen maataloutta EU:n yhteiseen maatalouspolitiikkaan. Toki on nähtävä, että EU:n yhtei-

seen maatalouspolitiikkaan sopeuttamisessa 141 artiklaa voidaan käyttää vain EU:n komission myöntämän luvan jälkeen ja niillä rajaehdoilla.

Odotimme, että Suomi saa neuvotelluksi mallin, jossa ed. Korkeaosan esille ottama yrittäjyyslähtöisyys ja elinkeinon kannattavuus kyettäisiin turvaamaan. On pakko todeta, että lopullinen neuvottelutulos jäi puutteelliseksi ja painottui vain rakenteelliseen uudistamiseen ja tämä kotieläintalouden puolella on sangen lyhytjännitteistä päättyen jo vuoden 99 loppuun. Tuki kohdistuu pääasiallisesti niille tuottajille, jotka investoivat ja näin edesauttavat rakennemuutosta. Mutta tuen määrää katsellessa tuki on sen verran pieni, että se kohdistuu sangen harvoin tiloihin ja yrittäjiin.

Lyhytkestoisuuden vuoksi on välttämätöntä, että aletaan viipymättä valmistella uusia neuvotteluja vuoden 99 jälkeisen toiminnan turvaamiseksi myös A- ja B-alueiden kotieläintaloudessa. Tuen lyhytkestoisuus saattaa A- ja B-alueiden kotieläintalouteen investoivat edelleen hyvin epävarmaan tilaan. Ei ole tiedossa, mitä seuraa vuonna 2000 ja sen jälkeen, ja kuitenkin maataloudessa kotieläintalouteen tehdyt investoinnit ovat hyvin pitkäjänteisiä ratkaisuja.

Eteläinenkin Suomi ei pärjää heikompien olosuhteiden vuoksi kilpailussa keskeisen Euroopan maatalouden kanssa ilman edellä mainituja tukijärjestelyjä, ja nyt saatu investointilupa on kyettävä kokonaisuudessaan hyödyntämään käyttäen myös investointiavustuksia ja ennen kaikkea kohdistuen ne kotieläintalouteen. Mielestäni liikaa lainapuolelle ja korkotukeen suunnattu tukijärjestelmä vie suuren osan tuesta pankkisektorin kustannusten korvaamiseen eikä sitä kautta tue sillä tavalla elinkeinoa kuin sen pitäisi tukea.

Tähän lakiesitykseen liittyvä luopumistukijärjestelmä vesittyi osittain, kun ikärajaa nostettiin 45:stä 50 vuoteen, koska luopumistukijärjestelmä oli alun perin tarkoitettu jatkavien tilojen rakennemuutoksen nopeuttamiseen. Kaikkein ongelmallisim maatalouden sopeutumisessa EU:n maatalouspolitiikkaan on hallituksen jo aiemmin päättänyt 750 miljoonan leikkaus siirtymäkauden rahoituspaketista. Jo aikaisemmin eduskunnan sopima tukijärjestelmä oli niin sitova, että sen kautta siirtymäkauden tuki olisi mahdollistanut Suomen maatalouden sopeutumisen. Tämä leikkaus merkitsee juustohöylällä noin 13 prosentin leikkausta läpi Suomen kansallisen tuen. Leikkaus oli kohtuuton maataloutta kohtaan, joka muutenkin kamppailee vakavien kan-

nattavuusongelmien kanssa EU:n maatalouspolitiikkaan sopeutumisessa.

Näillä muilla pienillä korjauksilla investointitukeen ei tätä kannattavuusongelmakriisiä voida kokonaan korjata. Siksi hallituksen on mitä pikimmin palautettava eduskunnan aikaisemmin hyväksymä siirtymäkaudeksi tarkoitettu paketti myös rahoituksen osalta ennalleen. Kyse on koko kansantalouden edusta niin pohjoisen kuin eteläisenkin Suomen osalta.

Maitokiintiöiden korvauksetonta leikkausta olemme jatkuvasti vastustaneet ja nyt valiokunta löysi tässä yksimielisyyden, että tällaiseen leikkaukseen eduskunnan päätöksen mukaisesti ei voida ryhtyä.

Lakiesityksen käsittelyssä asiantuntijakuulemisissa nousi esille myös C-alueiden investointituen ongelmakohtia. Niitä tarkemmin yksilöimättä näen, että hallituksen on palattava tähän heti tämän lakipaketin hyväksymisen jälkeen ja korjattava myös pohjoisen tuen alueella ne esteet, jotka mielestäni aiheuttomasti estävät investointitukien käytön.

Arvoisa rouva puhemies! Mietintö hallituksen esityksestä n:o 221 oli paras mahdollinen, mihin maa- ja metsätalousvaliokunta pääsi yhteisellä ponnistelulla. Ed. Aittoniemi totesi, että johtuu vain väsymyksestä, että yhteisymmärrykseen päädyttiin. Kuitenkin näen, että tavoitteena oli tukea Suomen maataloutta mahdollisimman hyvin selviytymään tulevista vuosista.

750 miljoonan markan leikkauksen vaikutuksia tämäkään lakimuutos ei pysty korjaamaan ja niihin on puututtava vuoden 1997 talousarvion käsittelyn yhteydessä.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä investointitukitasoista se, kun ne näköjään askarruttavat jokaikisessä puheenvuorossa, ilmeisesti seuraavissakin, että yksi näkökohta, jolla on ehkä jokin merkitys, on se, että kun yritimme, sanotaanko, verhon takana kabinetissa puuttua näihin, niin silloin virkamiestasolta korotettiin sitä, että tulevia aikoja varten, siis vuoden 1999 jälkeisiä aikoja varten piti nyt asettaa katot korkealle, koska niitä ei enää koskaan voitaisi korottaa. Tämä oli komission viesti.

Nyt on olennaista, että nämä uhkakuvat eivät tapahdu, mitä ed. Korkeaosa ja ed. Komikin osittain pelkäsivät. Tämä lottovoitto, joka minullakin oli puheenvuorossani, on se, että nyt käytännön tasolla kuitenkin käytetään huomattavasti paljon alhaisempia tukitasoja eli niitä pai-

menkirjeellä ohjaillaan ministeriön taholta niin, että tämän osan uhkakuvat eivät toteudu.

Ed. K o m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tukitaso- ja laina-arvostelulla haluan kiinnittää huomiota siihen, että 4 prosentin korkotuella tuossa volyymissä, jota on aiottu käyttää investointiin, saadaan kovin pieni hyöty viljelijöille eikä se auta sillä tavalla rakennemuutosta, kuten on oletettu. On nähtävä, että Suomen maataloustuotanto ei saa kasvaa siitä tasosta, jolla liittymissopimuksessa menttiin mukaan EU:n maatalouspolitiikkaan. Siksi tätä ei voida laajentamisen kautta korkotuella tukea siinä määrin kuin tämäkin paketti edellyttäisi.

Ed. K o r t e n i e m i: Arvoisa rouva puhemies! Valiokunnan mietinnössä todetaan, että valtiontaloudellisista syistä on jouduttu vähentämään 750 miljoonalla markalla kansallisesti rahoitettavaa osuutta maataloustuesta. Haluan asettaa tämän valiokunnan lausuman kyseenalaiseksi kahdesta syystä.

Ensinnäkin: kansallisesta tuesta ja sen tasosta sovittiin ennen EU-sopimuksesta käytyä kansanäänestystä. Lupa kansallisesta tuesta silloin sanotun suuruisena oli monille ratkaiseva syy äänestää Euroopan unioniin liittymisen puolesta. Se, että nyt silloin annetut lupaukset on peruttu ja perutaan, on isku vasten kasvoja niille, jotka vakavissaan uskoivat silloisia lupauksia.

Toiseksi: vetoaminen valtiontalouteen ei ole uskottava argumentti sen jälkeen, kun budjettiriihessä sovittiin miljardiluokan verohelpotuksista palkanansaitsoijille. Niihin rahat löydettiin kyllä helposti, mutta jo ennestäänkin taloutensa ja ammatinsa kanssa ahtaalla olevilta viljelijöiltä leikataan huomattava osa tuloista pois.

Kansallisen tuen leikkaus, johon valiokunta mietinnössään viittaa, ei tapahdu näitten lakien yhteydessä, mutta on osa tätä kokonaisuutta. Tässä yhteydessä hoidetaan 141 artiklaan liittyviä asioita ja tuodaan tiettyjä parannuksia tukimuotoihin. Niiden osalta minulla ei ole huomautettavaa.

Mutta valiokunnan maininta, että pohjoisen tuen osalta kansallista tukea ollaan vähentämässä juustohöyläperiaatteella, pelottaa pohjoisimman Suomen viljelijöitä. Jos tällä tarkoitettaisiinkin, että kaikilta otettaisiin tulosta samanlainen siivu, se olisi paremmin hyväksyttävissä, mutta tarkoitus on tehdä julkisuudessa esillä olleen suunnitelman mukaan juustohöyläys tasa-prosenteilla. Siitä seuraa luonnollisesti, että siel-

lä, missä tuen osuus on suurin maitolitraa kohti, leikkaus on markkamääräisesti suurin. Niinpä tämä merkitsee sitä, että alustavien suunnitelmien mukaan A- ja B-alueilla leikkaus on noin 7 penniä maitolitralta, mutta esimerkiksi C3-alueella se on yli 10 penniä litralta.

Esillä oli aikaisemmin suurempikin leikkaus C-alueelle, mutta tiettävästi nyt on päädytty lähelle 10 pennin tasoa. Sekin merkitsee sitä, että tuen leikkaus voi viedä eräiltä tiloilta tulosta yli 10 prosenttia. Se on mahdottoman suuri summa aikana, jolloin palkanansaitsoijat ovat saaneet palkankorotuksia ja verohelpotuksia. Näin epäoikeudenmukainen leikkaus ei ole hyväksyttävä. Kansallisen tuen leikkauksiin palataan kuitenkin lähemmin budjetin yhteydessä. Viittaan niihin nyt kuitenkin, koska valiokuntakin on maininnut ne mietinnössään.

Kysymys tilakohtaisten maitokiintiöiden leikkaamisesta on asia, johon valiokunta on mietinnössään puuttunut. On sinänsä hyvä, että valiokunta ponnen muodossa korostaa, ettei korvauksettomaan tilakohtaisten kiintiöiden leikkaamiseen ryhdytä. Perustelut, jotka valiokunta on tämän tueksi esittänyt, ovat hyvät, en lähde niitä tässä kertaamaan. Ongelmia tässä kuitenkin edelleen jää. Jos kuitenkin leikataan, niin mikä on korvauksen taso? Myös maininta siitä, ettei tällaista korvauksetonta leikkausta saisi tehdä aktiivituloilta, antaa mahdollisuuden tulkita, että jos kysymyksessä ei ole aktiivitulo, niin korvaukseton leikkaus on mahdollinen. Miten sitten määritellään, mikä on aktiivitulo? Valiokunta ei ole määritelmää esittänyt, enkä ole nähnyt sitä määriteltävän muuallakaan. Jos joku voi sen nyt täällä tehdä, mielellään sen kuulin.

Minusta kiintiöiden mahdollisten leikkausten osalta pitäisi edetä selkeästi siltä pohjalta, että kiintiöiden omistajille kysymys on omaisuusarvosta, jota ei tulisi missään olosuhteissa leikata korvauksetta. Jos leikkaus tehdään, siitä on maksettava kaikissa tapauksissa ns. käypä hinta. Kyllä tässä pitäisi ja pitää olla voimassa sama omaisuudensuoja kuin muunkin omaisuuden osalta. Olen myös sitä mieltä, että kiintiöiden leikkaamisen sijasta pitäisi edistää vapaaehtoisia kauppoja ja pyrkiä sopimaan EU:n kanssa joko suuremmasta maakiintiöstä tai pitemmästä sopeutusajasta, jolla sovittuun maakiintiöön siirrytään.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Korteniemi, nythän juuri on menossa, niin kuin äsken sanoitte viimeisinä

sanoimme, vapaaehtoiset kaupat, joilla ongelma toivottavasti poistuu, siis ongelma, joka liittyy meijerikiintiöiden olemiseen suurempi kuin maakiintiö. Mitä näpäkämmin kauppa käy, sitä varmemmin ongelma poistuu, sitä pienempi se jonkinlainen leikkaustarve on. Toistan, minkä sanoin jo kerran, että ei olisi ikinä pitänyt tällaiseen kiintiöiden omaisuusarvon muodostukseen mennäkään, kun siitä ei ole ollut mitään muuta kuin murhetta.

Edelleen kansallisesta tuesta suhteutettuna valtiontalouteen. Tottahan se on, että EU-komissio on hyväksynyt kansallisen tuen käyttämisen, mutta ne kansalliset varat ovat kansallisesta budjetista, ja jos siellä tehdään tänä vuonna 50 miljardin markan lisävelat ja ensi vuonna 30 miljardia, niin kyllä sekin jo rassaa luita. Se rassaa sitten myös toista kautta myös maatalouselinkeinon harjoittajan luita, koska eivät maatalouselinkeinon harjoittajat ole tämän velkataakan kantamisen ulkopuolella, vaan valitettavasti sisäpuolella.

Mikä koskee taas palkansaajien verohelpotuksia, niin niistä osa tulee menolisäyksenä energiaverojen kohdalla. Minä odotan, että ed. Korteniemi tulee toteamaan tämän samalla henkilöillä toisin päin hetken kuluttua, kun tulee energiaverokeskustelu, niin hän on juuri päinvastaisista mieltä energiaverojen merkityksestä.

Ed. K o m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Korteniemi otti esille erittäin tärkeän asian eli tuen osuuden kokonaistuloksesta. Pohjoisista olosuhteista johtuen tuen kokonaisuus on selvästi suurempi lopputuloksesta kuin itse tuotteen arvo, ja tätä kautta tällainen juustohöyläleikkaus todella kohdistuu epäoikeudenmukaisesti. Kuitenkin ennakkotiedot kertovat, että pientä porrastusta olisi olemassa, että pohjoisen tuen leikkaus on prosenteissa hieman pienempi ja tällä sitä tasapainotetaan. Tämä koskee ennen kaikkea kotieläintaloutta, kasvitaloudessa ollaan lähempänä tasaveroista asemaa.

Ed. K o r t e n i e m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Pulliaiselle sanoisin, että kansallisen tuen leikkaus merkitsee kuitenkin viljelijöille selkeästi tulojen menetystä. Siksi vertaus, jonka puheenvuorossani tein palkanansaitsijoitten saamiin palkankorotuksiin ja verohelpotuksiin, minusta pitää täysin. Edelleenkin olen sitä mieltä, että aivan eri tavalla tässä kohdellaan viljelijöitä verrattuna palkanansaitsijoihin.

Ed. L ä m s ä : Arvoisa puhemies! Muutamia näkökohtia esillä olevasta asiasta. Lakiesityshän pitää sisällään kaksi asiaa, ensinnäkin ns. 141-tukipaketin ja sitten 750 miljoonan markan leikkauksen.

Tukipaketti 141, jota ed. Korkeaoja ihan hyvin käsitteli, oli pettymys meille, koska lähtökohdista siinä oli ulottaa 141-alueelle samanlainen tukimuoto kuin oli leveyspiirin 62 pohjoisella puolella. Tämä oli tavoite ja sehän oli tavoite myös EU-neuvotteluissa. Kun sitä ei saatu, niin kirjattiin tämä optio, ja nyt tämä optio muuttui rakennetueksi eikä vastaa ollenkaan sitä lähtökohdasta, mikä oli tavoitteena. Tässä joudutaan nyt varmasti hyvin monimutkaisiin tilanteisiin tuonnempana, kun tilarakennetta ollaan kehittämässä ja pyritään sen avulla asettamaan AB-alue samaan tilanteeseen kuin pohjoinen. Koko maata ajatellen, kun lähtökohdasta on kuitenkin ollut, että syntyisi hyvin selkeä tasavertaisuus, näitä käsitellään kuitenkin eri lailla, toista tuetaan voimakkaammin hintapolitiikalla ja toista aluetta rakennepolitiikalla. Siitä kyllä voi odottaa aika-moista sekamelskaa, jos näin voi sanoa.

Rajoilla varmasti syntyy ongelmia ja myös alueitten sisällä, kun tiedetään, että nopeimmat pääsevät liikkeelle paremmin. Kun kuitenkin tilatasoilla on erilaisia tilanteita ikärakenteesta johtuen jne, niin saattaa syntyä alueita, joissa maataloustuotanto kuihtuu, ja joissakin menee paremmin eteenpäin riippuen siitä, miten lähtötilanteessa lähdetään liikkeelle.

750 miljoonan markan leikkauksesta, joka on myös mukana, valiokunta toteaa mietinnössään, että "on itsestään selvää, että kummallakin alueella nämä kansallisen tuen leikkaukset vaikuttavat heikentävästi maatalouden kykyyn selviytyä EU:n sisämarkkinakilpailussa. Samalla valiokunta joutuu toteamaan, ettei se ole saanut pyynnöstään huolimatta tyydyttävää selvitystä maatalouden sisäisistä rahavirroista vuosilta 1995—1996 eikä tyydyttävää arviota kyseisistä rahavirroista vuoden 1997 osalta." Eli valiokunta toteaa ihan selkeästi sen, että leikkaus tulee aiheuttamaan ongelmia maataloudelle, mutta kuitenkin tämä pitää sisällään leikkauksen ja valiokunta itse asiassa yksimielisesti on hyväksymässä leikkauksen toteuttamisen.

Niin kuin tuli jo esille, leikkaus on kansallisista tuista keskimäärin 13 prosenttia painottuen pohjoisen tuen alueelle. Erilaisia laskelmia on tehty, ja kun tämä merkitsee nyt viljelijän palkan alentamista eli kysymys on suorasta tulotuesta, niin jokainen meistä on sen verran laskelmia teh-

nyt ja osaa tuloslaskelmia tehdä, että kun puhutaan suorasta tulotuesta, niin se on pois suoraan siitä viivan alle jäävästä osuudesta eli viljelijän palkasta. Kun se on noin 10—15 prosenttia, niin on kysymyksessä varsin merkittävä leikkaus. On tuommoinen karkea arvio, että tilatasolla tällä hetkellä tuloksesta noin 80 prosenttia muodostuu tuista ja 20 prosenttia bisneksestä. On tiloja, joissa tuista menee osa jopa tuotantokustannuksiin, ja silloin liikutaan tämän 80 prosentin ja 100 prosentin välimaastossa. Eli tämä kuvaa myös selkeästi sitä, kuinka erikoinen tämä järjestelmä on. Niin kuin ed. Korkea-osa toi esille, viljelijän motivaatio yrittäjänä on kyllä todella tiukilla. Ainoa, mikä pitää yrittäjäyselementin siinä sisällä, on se, että kuitenkin ilman kovaa yrittämistä tilayksikkö, tämä yritystoiminta ei toimi ja silloin jäävät myös tuet saamatta. Eli on silti tehtävä raakasti työtä sen 15 prosentin tuloksen osuuden eteen, että voi saada sen 80 prosentin tukiosuuden. Kyllä siinä on joskus sellainen hyvin jakomielinen olo, kun maatilayrittämistä harjoittaa ja suunnittelee ja erilaisia laskelmia tekee.

Tämä viljelijän palkan alentaminen, josta on kysymys, suoraan viljelijän palkan alentamisesta, merkitsee tuommoisella hieman keskimääräistä suuremmalla maitotilalla eli 100 000 litran vuosikiintiöllä noin 1 000 markkaa kuukaudessa palkan alennusta. A- ja B-alueella se on noin 800 markkaa. Tässä on se pohjoisen ja eteläisen ero. Pohjoisesta otetaan enemmän ja A- ja B-alueelta vähemmän. Tuo 1 000 markkaa ei sano monellekaan mitään sinällään summana, mutta kun tämän tilan vuotuinen liikevaihto eli tulos siellä viivan alla on 100 000—150 000 markan paikkeilla tukineen, se antaa tietynlaista kuvaa, että on hyvin merkittävästä palkan alentamisesta kysymys. Kun samanaikaisesti näillä tiloilla tuotantoa on kehitettävä niin määrällisesti kuin laadullisesti, niin tilalla työskentelevien viljelijöitten työpanos tulee kasvamaan koko ajan. Eli tunneille laskettuna tämä palkanalennus muuttuu vielä suuremmaksi.

Minulle tästä mietinnöstä on jäänyt selkeästi se kuva, että valiokunta on yksimielisesti hyväksynyt nyt sen 750 miljoonan markan tulotason leikkaamisen, joka sisältyi hallitusohjelmaan. En kuitenkaan itse henkilökohtaisesti voi hyväksyä, että tämä leikkaus toteutetaan, koska sille ei löydy perusteita. Vaikka, niin kuin ed. Pulliainen sanoi, valtiontalouden velkamäärä on sellainen, että joudutaan joka tapauksessa jossakin leikkauksia suorittamaan ja ne myös kohdistuvat, jos ei tätä tehdä, jossakin muodossa viljelijäkun-

taan, haluan korostaa tässä sitä, että kaikki muut leikkaukset, mitkä sosiaalipuolella on tehty, ovat myös kohdistuneet viljelijäperheisiin aivan samalla tavalla. Tämä on ylimääräinen leikkaus, joka kohdistuu viljelijän palkkaan. Haluan korostaa tätä, että ei sotketa sitä, niin kuin täällä on monesti tuotu esille, että tämä on nyt maatalouteen kohdistuva leikkaus ja muut ovat muihin, palkansaajiin, eläkeläisiin jne., kohdistuvia leikkauksia. Tämä on lisäleikkaus maataloutta kohtaan.

Arvoisa puhemies! Haluan tässä tuoda esille myös asian, joka on valiokunnan mietinnössä todettu, joka on itse asiassa hyvin suuri kysymys. Valiokunta edellyttää, "että hallitus seuraa maataloustuotantomme kustannus- ja tuloskehitystä samoin kuin siinä mahdollisesti ilmeneviä tuotekohtaisia alueellisia eroavaisuuksia sekä toimittaa seurannan havainnoista vuosittain selvityksen eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle".

Kun käytiin EU-neuvotteluja, tehtiin laskelmia, jotka osoittivat, että päästään tuommoiseen 40 prosentin kustannustason alenemaan. Nyt kun näitä arvioita on tehty, ollaan keskimäärin 25 prosentin kustannustason alenemassa, ja vuoden aikana esimerkiksi rehukustannukset ovat nousseet 15 prosenttia. Jos mennään edelleen tähän laskelmaan eli tuloksentelemaan, niin kustannustason nousu näkyy suoraan viljelijän palkassa eli siinä viivan alle jäävässä tuloksessa. Sillä on iso merkitys, vaikka se on siihen 20 prosentin osuuteen kuuluva, mutta joka tapauksessa kustannustaso on lähtenyt luisumaan käsistä. Se ei vastaa ollenkaan sitä, mitä EU-neuvottelujen aikana arvioitiin.

Minusta tämä ei ole yksistään poliittinen kysymys millään tavalla, vaan tätä pitää pyrkiä nyt kaikilla tasoilla hoitamaan, että kustannuskehitys ei ryöstäytyisi käsistä, kun eletään tässä järjestelmässä eikä vanhassa järjestelmässä, jossa tuli kustannuskompensatio. Se oli silloin helppoa, vaikka ne vyöryivätkin. Nyt ei tätä elementtiä ole olemassa, ja ne on hoidettava markkinoilla. Siihen pitäisi nyt löytää kaikin tavoin myös poliittisella tasolla keinoja, millä voitaisiin vaikeuttaa kustannusten alenemiseen.

Arvoisa puhemies! Maitokiintiöasia on puhuttanut hyvin paljon, ja ehkä se kentällä on eniten viljelijöitä kuohuttanut sen takia, että on kysymys selkeästi omaisuuden haltuunotosta, omaisuuden pois ottamisesta ilman korvausta. Kyllä tämä problematiikka tiedetään hyvin, mistä se johtuu, mutta sitä, että ollaan suoraan ilman

korvauksia kiintiötä leikkaamassa, on todella vaikea hyväksyä. Minusta on hyvä, että tänne valiokunnan mietintöön sisältyy lausuma, jossa todetaan: "Valiokunta edellyttää, ettei aktiiviti-
lojen meijerimaidon tilakohtaisten viitemäärien korvauksettomaan leikkaamiseen ryhdytä". Se, mikä leikkaustaso sitten on ensi maaliskuussa, on joku toinen kuin tänä päivänä eli riippuu siitä, kuinka paljon kiintiökauppoja tehdään, joista puolet sitten poistuu valtiolle. Joka tapauksessa on lähdeittävä siitä, että tämmöistä kiintiöleikkausta ei tule ilman korvausta tehdä.

Tämä on suuri ongelma nimenomaan niille tiloille, joissa kiintiötä on ostettu ja joilta niitä oltaisiin viemässä pois, ennen kaikkea koska jotta päästään samaan tilanteeseen kiintiön leikkauksen jälkeen, niitä tulisi vapailta markkinoilta ostaa. Silloin ei tietenkään enää ole mahdollisuutta edes hankkia niitä vapailta markkinoilta, kun mennään järjestelmään, jossa niitä ei ole olemassa.

Esimerkiksi Kuopion läänin alueella 6 prosentin kiintiöleikkaus 3 markan kiintiöhinnalla olisi arvoltaan 48 miljoonaa markkaa. Kiuruvedellä se olisi noin 5,5 miljoonaa markkaa. Viljelijöitten omaisuutta otettaisiin pois 3 markan hinnalla. Hinta tietysti on nyt muuttunut jonkin verran. Tämä kuvaa konkreettisesti, minkälaisista asioista on kysymys. Elikä maidontuottajilta täytyisi Kuopion läänissä löytyä 48 miljoonaa rahaa seuraavana päivänä, että päästään edellisen päivän tilanteeseen. Tällä tavalla tätä arvioidaan ja otetaan vastaan erittäin raskaasti. Mutta hyvä, että valiokunta on tähän asiaan kiinnittänyt huomiota ja yksimielisesti tämän kannanoton tehnyt.

Minusta tulisi vieläkin pohtia sitä kysymystä, millä tavalla olisi mahdollisuutta EU:lta saada tähän muutosta. Niin kuin tiedämme, näitä ongelmia on ratkottu vielä viime vuonna EU:n jäsenvaltioissa ja on päädytty korvauksellisiin leikkauksiin ja myös EU:n vastaantuloon. EU on antanut lisäksi kiintiötä Espanjalle, Italialle jne. Mutta tätä korttia meillä ei ole edes katsottu, ja tämä luo epävarmuutta viljelijöissä, miksi sitä ei käydä katsomassa ja oteta se kortti käyttöön, kun ovat muutkin käyttäneet. Minua ihmetyttää, että meillä ei kuitenkaan hallitus halua tätä käyttää. Koko ajan jää sellainen kuva viljelijöille, että se on jopa pahansuopaisuutta, että ei haluta tällaista asiaa syvällisesti tutkia.

Arvoisa puhemies! Ed. Korkea-aho toi tuossa pohdintoja jo esille, millä tavalla tästä olisi men-
tävä eteenpäin. Kyllä minusta olisi pystyttävä

käymään tässä eduskuntasalissa todella syvällistä keskustelua siitä, miten yleensäkin suomalainen maatalous tulevaisuudessa selviää, eli tulisi kartoittaa ne ongelmat, missä me nyt olemme, ja ne keinot, millä me yritämme eteenpäin mennä, ja esittää kysymys siihen, onko yleensä mahdollisuus näillä keinoilla selvitä.

Minusta meillä on paljon olemassa kuitenkin, vaikka ollaan EU:n maataloudessa, kansallisia mahdollisuuksia ja elementtejä, joita pitäisi tarkastella kansallisina mahdollisuuksina, niin kuin EU-neuvottelujen aikana sanottiin, että maatalouden päättävävallasta menee 85 prosenttia Brysseliin ja 15 prosenttia jää tähän eduskuntaan. No, olkoonkin näin, mutta niin kuin olen monasti aikaisemminkin täällä todennut, se 15 prosenttia kansallista päättävävaltaa riittää kyllä joko tuhoamaan suomalaisen maatalouden tai toisaalta sitä kehittämään. Minusta tämän pitäisi olla lähtökohtana.

Kansalliseen mahdollisuuteen kuuluu sellaisia elementtejä, jotka eivät suoraan ole EU:n lainsäädäntöön sidottuja, niin kuin esimerkiksi veropolitiikka, sosiaalipoliittika, maapolitiikka, metsäpolitiikka jne. Ne ovat sellaisia alueita, joissa on varsin merkittävä kansallinen päättävävalta. Me voisimme tätä kautta ja näillä asioilla olla kansallista maataloutta pönkittämässä. Se ei välttämättä vaadi budjettirahaa, mutta niitä tulisi kohdella sillä tavalla, että tuetaan kansallista maataloutta, niin kuin esimerkiksi Saksassa tehdään veropolitiikan osalta, tilakauppojen osalta jne.

Ed. Kuisma toi esille minusta ihan hyvän ajatuksen siitä, että tukipoliittika ei kuulu yleensä elinkeinotoimintaan, eikä sinällään hyväksy maatalouden tukemista. Mutta myös hän ymmärtää selkeästi, että suomalainen maatalous ei tässä tilanteessa ilman tukipoliittikka pärjää. Itse asiassahan koko maataloustuki on kuluttajan tukemista. Kyllä meille viljelijöille kävisi erittäin hyvin se, että nostetaan hinnat sille tasolle, joka vastaa kustannuksia. Jokainen viljelijä olisi valmis yrittämään ja lähtemään liikkeelle, kun vain hintataso ruuassa on kustannuksia vastaava. Tämmöisestä tukipoliittikasta oltaisiin todella valmiit luopumaan. Kun meillä maataloutta ja viljelijää tuetaan, pitäisi nähdä oikea näkökulma myös tässä asiassa.

Arvoisa puhemies! Ed. Korkea-aho toi myös esille sen, että tällaista selontekoa pitäisi eduskunnassa käydä, todella saada aikaan pohdiskeleva keskustelu maataloudesta. Kannatan tätä ja toivon todella, että päästäisiin rakentamaan kes-

kusteluun. Voin kyllä todeta sen, että puolentoista vuoden aikana eduskunnassa on menty koko ajan eteenpäin kansallisen maatalouden pohditskelussa. Vanha kauna, jos näin voi sanoa, se suljetun maatalouspolitiikan paise, mikä siellä on ollut, on siirtymässä syrjään, se on tavallaan puhkaistu ja ollaan menossa nyt käys eteenpäin. Se tuntuu hyvin myönteiseltä ja mieltä lämmittävältä.

Ed. V i h r i ä l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Lämsä totesi puheenvuorossaan sen, että maataloustukia leikataan ja viljelijäin tulotasoa alennetaan. Näinhän on juuri käsiteltävänä olevassa laissa. Tämä laki toteuttaa juuri Lipposen hallituksen politiikkaa siinä muodossa, kuin sitä on haluttu viedä läpi. Tietenkin siltä osin ihmetyttää mietintö, että tämä on yksimielinen. Tässä me siunaamme nyt sen maatalouspoliittisen linjan, mitä Lipposen hallitus on ajamassa, mihin ed. Lämsä kiinnitti huomiota. Tämähän johtaa pien- ja perhevilmjelmien vähentämiseen maassa, ja tällä tavalla ajetaan maataloutta alas.

Yksi asia, mikä kiinnostaa nyt todeta tässä salissa: Meitä on näin vähän paikalla, lähinnä niitä henkilöitä, jotka ovat maatalousasioiden kanssa tekemisissä. Eivät tunnu kiinnostavan maatalouden työpaikat eduskuntaa tällä hetkellä, mutta kun päästään huomiseen, on lääninhallinto ja alueasiat, kyllä on taas puhetta ja pärinää siitä, miten tärkeitä ovat tässä maassa läänit ja elinkeinokeskukset. Se on sinänsä hyvä asia, mutta näin nämä asiat ovat suhteellisia. Luulen, että näin tärkeän lain yhteydessä olisi parempi puhua enemmän maatalouden tärkeästä merkityksestä koko kansantaloudelle.

Ed. P u l l i a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Lämsä piti juuri sellaisen puheenvuoron kuin ammatinharjoittajana maatalouden puolella pitää pitääkin, mutta siihen voidaan myöskin esittää vasta-argumenttia ja sivuhuomioita.

Ensinnäkin jos tuolla tavalla lähestyy maitokiintiöasioita, johtopäätöksen täytyy olla silloin se, että ikimaailmassa tällaista omaisuusriskiä ei olisi pitänyt ottaa, siirtyä tällaiseen järjestelmään. Se oli Suomen keskustan keksintö, että tällaiseen järjestelmään siirryttiin, elikkä omaan nilkkaan kalahtaa hyvin kovasti tämä homma.

Toinen vasta-argumentti tulee siitä, että kun hän pohdiskeli tulonmuodostusta, hän jätti kokonaan havainnoimatta sen, että kustannusta-

soon vaikuttaa hyvin paljon se, onko meillä inflaatiota vai ei. Kun se inflaatio, niin kuin olemme todenneet jo monessa puheenvuorossa, on lähellä nollaa, herra varjele sitä, anteeksi tämä ilmaisuni, tilannetta, että inflaatio olisi nyt 5—6 prosenttia taikka jopa niin kuin 70-luvulla 17 prosenttia, tämä olisi totaalinen katastrofi.

Kyllä minä ymmärrän, että pitää puoliaan pitää, mutta pitää nähdä kokonaisuus ja viitekehys, että tässä onneksi on ollut eräitä tekijöitä, jotka ovat auttaneet Suomea tässä sisämarkkina-kilpailussa edes siedettävästi maatalouden puolella pärjäämään. Eräissä toisissa olosuhteissa tämä olisi totaalinen katastrofi, toisin kuin nyt on.

Ed. K o r k e a o j a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Lämsä käsitteli ehdotustani maatalouspoliittisen selonteon saamisesta eduskunnalle. Minusta tähän voisi vielä lisätä sen, että kun hallituksen asettama maatalouspoliittinen työryhmä saa nyt ilmeisesti lähiaikoina työnsä valmiiksi, siitä ilmeisesti joitakin rakennusaineita tällaiseen selontekoon voisi tulla. Myös Suomen Akatemian rahoittama tutkimus, jota Helsingin yliopistossa tehdään ja joka valmistuu näinä aikoina koskien maatalouden kannattavuutta ja kannattavuusnäköymiä, tukisi samaa asiaa ja antaisi pohjaa keskustelulle. Todella tarpeellista olisi saada nyt raamikeskustelu syntymään, mihin tässä ollaan menossa ja minkälaisia keinoja on.

Mitä tulee maitokiintiöihin ja maitokiintiöiden siirtymiseen, edelleenkin tilanne on sellainen, että kun tilakauppojen yhteydessä maitokiintiö siirtyy, se pääomittuu tilan hintaan. Emme me hallinnollisella järjestelyllä pääse irti siitä, että maitokiintiökauppaa ainakin jossakin muodossa käydään. Tämä kai oli tosiasiana pohjalla siinä, että edellisen hallituksen aikana ajateltiin, että markkinatalousjärjestelmässä myös tällainen tuotanto-oikeus voisi olla markkinoilla siirtyvä oikeus ja hinnoittelutapahtuma, jos kohta siinä on syntynyt niitä ongelmia, joita on tullut esille.

Ed. R a n t a - M u o t i o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Lämsä totesi, että maatalouden kustannukset eivät ole laskeneet, niin kuin EU-neuvottelujen edellä oletettiin, kun laadittiin laskelmia neuvotteluja varten. Tähän voisi aivan tarkennuksena todeta, että Maatalouden taloudellinen tutkimuslaitoshan on selvittänyt viime vuodelta, että kustannukset laskivat vain 18 prosenttia, kun tuotehinnat laskivat

keskimäärin 40 prosenttia. Toki on tuotanto-suunnittain ja tilakohtaisesti suuria eroja.

Ed. Pulliainen totesi, että valtiontaloudellista syistä ei ole nyt paljon muuta mahdollisuutta kuin toteuttaa näitä leikkauksia. Mielestäni valtio voisi todella paljon tehdä maatalouden kustannusten alentamiseksi, esimerkkinä nyt vaikka energiavero, joka osaltaan lisää kustannustaakkaa, että joudutaan 18 prosentista vieläkin jäämään jälkeen eikä päästä siihen 25 prosentin kustannussäästöön, jota tavoiteltiin.

Maitokiintiökaupasta kommentoisin ed. Pulliaiselle, että tämä on kuitenkin Euroopassa yleinen käytäntö ollut, että maitokiintiöt ovat markkinoilla. Joissakin maissa niistä on tullut ongelma niin, että viljelijät kaupittelevat kiintiöitä toisiin maihin. Suomi ei ole ainoa, jossa on ongelmia tästä seurannut. Tämä kauppa on hyvin kaksitahtoinen asia. Toisaalta markkinatalous suosii sitä meilläkin verrattuna hallinnolliseen systeemiin, jossa byrokraatit määräävät, kuka saa tämän kiintiön.

Ed. L ä m s ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Pulliaiselle maitokiintiöasiasta haluan todeta, että myös itse vastustin silloin aikoinaan hyvinkin voimakkaasti sitä, että siirryttiin tällaiseen markkinaehtoiseen kiintiökauppaan. Vaikka se keskustan aikana tuli hyväksytyksi, oli myös hyvin paljon piirejä, joissa sitä järjestelmää ei hyväksytty. Mutta se on nyt olemassa oleva tekijä, siinä olemme, eikä se sinällään puolusta millään tavalla sitä, että kiintiöitä ei tulisi nyt korvata, jos niitä leikataan.

Kustannustasokysymys. Niin kuin ed. Pulliainen toi esille, missä oltaisiinkaan, jos meillä olisi inflaatio korkea. Hallitus on tehnyt siinä hyvää työtä sinällään. Voisi kysyä, onko menty jo liiankin alas inflaatiossa, kun ilmeisesti ollaan jo tietynlaisessa deflaatiotilanteessa. Kuitenkin meidän maataloutemme kustannustaso on noussut. Tämä on huomioitava, mutta se on silti noussut, vaikka ei ole ollut inflaatiota. Tähän pitäisi nyt kiinnittää huomiota myös poliittisella tasolla.

Ed. R a j a m ä k i : Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys 221 eduskunnalle maatalouden kansallista erityistukea koskevaksi lainsäädännöksi tuo meidät laajasti nyt koko maatalouspolitiikan ääreen, jossa tietysti täytyisi luodata EU-jäsenyyttä edeltäviä, EU-jäsenyyssopimukseen liittyviä kuten myös sen jälkeisiä aikoja ja muutoksia. Joka tapauksessa on selvää, että EU-jäsenyyssopimus ei vastannut eduskunnan maa- ja

metsätalousvaliokunnan neuvotteluille asettamia tavoitteita. Siinähan nimenomaan muun muassa paljon esillä olleeseen maitoon liittyen maakohtainen maitokiintiö jäi huomattavasti alhaisemmaksi, jopa ongelmallisen alhaiseksi verrattuna todelliseen tuotantotilanteeseen.

Yhtä kaikki myöskään EU:n maatalouspolitiikassa ei ole järjestelmää, joka ottaa huomioon olennaisesti erilaisten kasvuolosuhteiden erot, ja maa ei myöskään tältä pohjalta saanut järkevää tukijärjestelyä siltä osin aikaiseksi. Se ei todella tarkoita sitä, ettei Suomen pitäisi erityisesti aktiivisesti toimia maatalouspolitiikan suuntaan jatkossa, mutta siitä ehkä muutama sana myöhemmin.

Mutta kansallisesti on ollut ongelma se, että maatalouspoliittinen päätöksenteko ei mielestäni ole ollut hallinnollisesti eikä ehkä poliittisesti-kaan ihan asianmukaisessa kunnossa. Viittaen siihen, että maatalouspoliittista valmistelua on hoidettu aika pitkälti totta kai maa- ja metsätalousministeriön piirissä ja keskeisesti kuitenkin MTK:n kanssa, yhteistyössä ministeriön ja MTK:n kesken.

Henkilökohtaisesti olisin kaivannut laajempia kammareita, poliittisia arvioita laajemmalla pohjalla nimenomaan siitä, miten maatalouspolitiikkaa poliittisesti halutaan linjata. Siltä osin yhdyin ja olen itsekin vaatinut laajempaa seminaarityyppistä maatalouspolitiikan linjaustilaisuutta ainakin ensiksi hallituspuolueiden piirissä mutta sen jälkeen totta kai toivon mukaan laajemmin.

Mainittu maatalouspolitiikkatyöryhmä, joka nyt loppuraporttiaan tällä ja ensi viikolla yrittää viimeistellä, tekee tiettyjä konkreettisia esityksiä, mutta ne ovat vain sirpaleita. Ne ovat eräitä toimenpiteitä eräisiin tilanteisiin maataloudessa, tuotannon aloittamisessa, sukupolenvaihdoksessa tai muussa, mutta itse asiassa tällaista kokonaista kansallista maatalouspoliittista linjausta se ei vielä riittävästi hahmota.

Nimenomaan tutkimustietojahan me tarvitsemme poliittisen päätöksenteon taustaksi. On totta, että tuottajahinnat ovat laskeneet noin 40 prosenttia ennen jäsenyyttä vallinneesta tasosta ja toisaalta tuotantopanosten hinnat vähemmän muistaen aina tuotantosuuntaan erottuvat erot.

Mutta yleensäkin pitäisi katsoa, kun erilaisia tukijärjestelyjä rakennellaan, minkälaisia ovat eri alueet maataloustuotannon osalta. Esimerkiksi ennen jäsenyyttä, kun selviteltiin Etelä-Suomea, täällähan viljanviljelijöistä oli 20 prosenttia eläkeläisiä. Huomattava osa oli myös val-

tion viroissa, oli sitten poliisimiehiä tai mitä tahansa virkamiehiä, tilan ulkopuolelta pääasiallisen toimeentulonsa ottavia, mutta he vaativat päätoimista viljanviljelijää vastaavan kokovuotisen tulon, eli vanhat jälkemme eivät ole kovin häävejä, kun ajattelemme voimavaroja, joita viljelijätasolla Makerasta ja muualta aikoinaan syydettiin.

Toisaalta on muistettava se, että viime vuonna keskimäärin 16 prosenttia pieneni maatalouden velkapääoma eli velkoja lyhennettiin yllättävän rajusti. Eräät pystyivät siis lyhentämään, ja toisaalta yksi kolmasosa tiloista on tänä päivänä velattomia. Täytyy aina muistaa, että kun nyt varsinkin tässä tapauksessa puhutaan komission suuresta laupeudesta rakentaa tuki-, avustus- ja lainajärjestelmiä suomalaisen maatalouteen 141 artiklaan liittyen, kansallisten vero- ja velkarakhojen käytössä vaaditaan erityistä harkintaa. Näin varsinkin, mitä tulee maatalouden suunniteltuihin Etelä-Suomen tukiin, A- ja B-alueiden tuki ei voi olla sitä, että räiskitään haulikolla rahaa, minne sattuu, vaan pitää erityisesti katsoa, miten se kohtaantuu.

Tässä politiikan ratkaisussa pitäisi myös erityisesti aina olla mukana se, että kansallisella tukipolitiikalla on muun muassa sellaisia reuna-ehtoja, ettei se aiheuttaisi kohtuuttomia alueellisia kilpailueroja myöskään maatalouden eri muotojen sisällä. Siitäkin ehkä muutama sana myöhemmin.

Hallituksen esityksessä sosialidemokraatit riitauttavat muutamia kohtia. Yksi oli luopumistuen saamisen edellytykset. Ei 45 vuotta täyttäneen mahdollisuus kahden kolmasosa peltujen myynnin jälkeen saada enintään 200 000 markkaa luopumistukea näytä maatalouden itsensäkään kannalta hyvältä, ja ennen kaikkea muiden väestöryhmienkin kannalta kohtelu verrattuna pienyrittäjiin ja muihin herätti tässä aiheellista kritiikkiä. Se, että se nousi 50 vuoteen, on nyt hivin siedettävämpi. Tämä on periaatekysymys. Meidän maataloutemme on perinteisesti kärsinyt juuri siitä perussynnistä, että rahaa on riittänyt luopumisjärjestelyihin mutta harvemmin on varoja riittävästi suunnattu jatkaajille ja tilojen kehittäjille.

Sitten maitokiintiöasiasta. Se on eräs asia, jossa ed. Pulliaisen kanssa erityisesti olemme saaneet nähdä vaivaa julkisuudelta piilossa viime aikoina. Näitä neuvotteluja on käyty ministerin, ministeriön ja välillä vähän valtiovarainministeriönkin suuntaan, tai ovatko ne olleet käskytyksiä vai mitä ne ovat olleet, se on toinen asia.

Joka tapauksessa tämä on hyvin tärkeä kysymys. Meillä on Itä- ja Pohjois-Suomen osalta kotieläintuotanto keskeinen maatalouden ja aluerakenteen selkäranka, ja silloin ei voida ajatella sitä, että siihen iskettäisiin tavalla, joka aiheuttaisi toimeentuloon liittyviä ongelmia. Ongelma on todella se, että aikoinaan MTK-johtoinen hallitus ajoi yllättäen mielettömän ratkaisun läpi eli maitokiintiöt vapaaseen myyntiin. Se oli myös sellainen lopettamisen tukemisjärjestelmä jälleen, että nostettiin huimiin hintoihin maitokiintiöitä ja nuoret eivät pystyneet niitä hankkimaan.

Aikoinaan meillä oli muistaakseni 8 §:ssä 1 momentti, jossa me nimenomaan vapautuvia kiintiöitä edellytimme eduskunnassa suunnattavan nuorille tilojaan jatkaville muun muassa tyhjen parsipaikkojen aktivoimiseksi. Se olisi ollut paljon parempi järjestelmä kuin tämä. Silloin synnyttiin hyvin paljon se ongelma ja keskustelu, jossa nyt ollaan. Siinä maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnössähän ei ole kuin yksi eriävä mielipide, ja se on allekirjoittaneen, joka varoitti juuri tästä, mitä jatkossa tulee tapahtumaan muun muassa EU-jäsenyyteen tai muihin liittyvien seurausten johdosta. Nyt kuitenkin on tärkeätä se, että ei tästä synnistä kuitenkaan aktiivitiloja rangaista vaan täytyy löytää järjestely, jolla tästä päästään eteenpäin, ja parhaan mukaan on työtä sitten sen eteen tehty.

Olen myös sitä mieltä ja itse asiassa maatalouspolitiikan työryhmässä olen jatkuvasti esittänytkin, että Suomen on varauduttava mahdolliseen EU:n laajenemiseen esittämällä myös maidon maakiintiöön liittyvää neuvottelutavoitetta eli lisäkiintiötä. Pidän sitä hyvin tärkeänä. Suomessa on erityinen mahdollisuus tämän ja muun tyyppisiä asioita ajaa eteenpäin juuri EU:n mahdollisen laajentumisen yhteydessä.

Mitä tulee eteläisen Suomen tukeen, niin tältä osin olemme erityisesti kritisoineet sitä, että se on liian korkeille tukitasoille rakennettu, ja vaikka tietyt tältä osin ratkaisut tapahtuvat myöhemmin ministeriön investointitukiohjeella ja laskelmilla kansallisen tuen käytöstä ja niitä on, erityisesti olemme ed. Pulliaisen kanssa ja sosialidemokraatit ja myös vasemmistoliitto tässä asiassa olleet aktiivisia. Olemme vaatineet ministeriötä liikkumaan tässä asiassa, jottei tästä synny sellainen lottovoittaja per kylä -järjestelmä, kuten sitä ensimmäisenä nimitin — ja olen huomannut, että sitä täälläkin on paljon viljelty keskustelussa — nimenomaan sillä tavalla, että tarkoituksenmukaisesti saataisiin suunnattua voimavarat laa-

Hän toi myös esille sen, että yksi kolmasosa maataloista on velattomia tällä hetkellä. Näin tilastojen mukaan, tällainen tilasto löytyy, mutta kuitenkin, jos sitä lähemmin tarkastellaan, niin velattomat tilat ovat valtaosaltaan tiloja.

joita ei ole tarkoitus tulevaisuudessa kehittää. Ne eivät ole tulevaisuuden tiloja vaan luopuvia tiloja, ja tulevaisuuden tiloilla velkaisuus on varsin huolestuttava.

Ed. K a l l i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muutama oikaisu ed. Rajamäelle.

Ensinnäkin, miksi on jouduttu käyttämään resursseja ja rahaa luopujille, miksi ei jatkajille, johtuu siitä, että maatalousyrittäjien eläkejärjestelmä on ollut niin keho ja heikko. Eli pelkällä kansaneläkkeellä ei ole ollut mahdollisuus eläköityä, ja sen tähden on jouduttu tätä kautta ohjaamaan rahoitusta, mikä kieltämättä jatkajien kannalta on ollut huonompi asia.

Toinen, maitokiintiökauppa. Taka-aikoina ennen kiintiökaupan vapautumista niillä, jotka olivat täyttäneet 40 vuotta, ei ollut mitään mahdollisuutta saada kiintiöitä, ja jotta jonkinlainen portti voitiin avata, tämän kaltaisen käytäntö oli ainut mahdollinen, joskin, niin kuin aiemmin jo on todettu, tähänkin liittyy tiettyjä seuraamuksia, jotka kaikki eivät ole olleet hyviä.

Sitten A- ja B-alueen viljelijöiden ulkopuoliseen tukeen, pitäisikö sen olla rajaava vai salliva. Olen ymmärtänyt niin, että tässä salissa ja valiokunnassa entistä liberaalimmin on suhtauduttu siihen, että myös maatalousyrittäjillä tulevaisuudessa toinen perheenjäsenistä voisi käydä tilan ulkopuolella töissä ja hankkia tilan ulkopuolelta rahoitusta. Jos suhtaudumme kielteisesti ulkopuolisiin tuloihin, silloin olemme tuomitsemassa tämän asian. Itsekin yhdyin siihen, että sama sallivuusperiaate pitäisi ulottaa myös A- ja B-alueen ulkopuolelle eli koskettamaan myös C-alueita.

Ed. K o m i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Rajamäki kaipailla laajempia kamareita, joissa maatalouspolitiikkaa hallituksen esityksen n:o 221 osalta ollaan nyt tekemässä. Valiokunta kävi maa- ja metsätalousyliopistossa Viikissä professori Aarne Pehkosen vieraana ja siellä pyysimme häneltä kannanottoja, mikä olisi suomalaisen maatalouden kehittämisen suunta. Kun tuota kannanottoa luki, siinä oli vääristyneen EU-politiikan lisäksi hyvin vahvasti esillä se, että investoinnit ovat jäissä, maatalous jollakin tavalla näantyy. Toinen oli kannattavuusongelma. Näitä kumpaakaan ongelmaa ei ratkaista sillä, että tukitasoja leikataan.

Ulkopuoliset tulot investointitukien ehtona ovat nousseet yhä uudelleen esille. Meidän on aika vaikea ymmärtää, jos aiomme pärjätä EU-maatalouspolitiikassa, että sisäisesti rajoitamme

näitä mahdollisuuksia siten, että molempien osapuolten pitäisi olla päätoimisia maatalousyrittäjiä, koska näillä hinnoilla ja tulotasoilla se ei ole mahdollista suomalaisen kokoisissa yrityksyksiköissä.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Rajamäen puheenvuoroissa vuosien varrella on ollut aivan järkeviäkin ajatuksia, mutta hänen keskeinen teemansa on ollut maatalouden syöminen, toisin sanoen ääretön vihamielisyys maataloutta kohtaan, joka on henkinyt hänestä aina. Nyt hän alkaa jossain määrin laimistua, kun hän on saanut maatalouden kontilleen ja on varmaan siitä tyytyväinen, yhdessä viehekalastusluvan kanssa, joka sellaisenaan oli ihan positiivinen asia.

Mutta kun hän myöhäjäntöisesti puhuu päätoimisten viljelijöiden vaatimuksista, niin minä en tiedä, ei ed. Rajamäki ilmeisesti aikanaan silloin, kun esimerkiksi SMP:n taholta tehtiin ammattitaidolla tehty lakialoite, jossa haluttiin poistaa pankinjohtajien, sairaanhoitajien, ei niinkään poliisien, sivutoiminen viljely, jossa kaikki päätoimiset tulot saatiin virasta mutta käytiin vähän keväällä ja syksyllä roiskaisemassa pellon äärelle, näyttänyt minkäänlaista puoltamusta eikä sitä näkynyt myöskään keskustan taholta. Muistan, miten nykyinen europarlamentaarikko Sirkka-Liisa Anttila kovasti vastusti tämän tyyppistä esitystä. Hän näki aivan hirviönä sen, että olisi esitetty sellainen vaatimus, että tällaista sivutoimista viljelyä ei saa suorittaa.

Nyt se on myöhäjäntöistä sikäli, että Euroopan unionista — olen tehnyt tästäkin eduskuntakyselyn, kyllä niitä riittää joka janoon — on vastattu, että ei voida estää tällaista, koska se on Euroopan unionin säännösten vastaista. Jokainen saa harjoittaa ammattia ja toimintaansa ja yrittämistään, mitä haluaa. Nyt meidän on turha enää kiristellä, kun ei aikaisemmin näitä ole saatu aikaan; sivutoimiset viljelevät siinä kuin toisetkin ja sillä siisti.

Ed. K o r k e a o j a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edes ed. Rajamäki ei näytä ymmärtävän ongelman keskeisintä ydintä, kun hän valittelee sitä, että investointituet nousevat niin kovin korkeiksi. Kysymys on siitä, että Lipposen hallitus maatalouspoliittisena ratkaisunaan hyväksyi tämän neuvottelutuloksen EU:n kanssa, jossa nimenomaan lähdettiin siitä, että ei sovelleta eteläisellä alueella tällaista tuotantotukijärjestelmää, vaan asia hoidetaan korkeilla in-

vestointituilla. Tämähän on tässä takana. Tämä on politiikkaa, ei tämä ole mitään Hemilän politiikkaa, vaan tämä on hallituksen maatalouspolitiikkaa, josta osavastuun kantaa suurimman hallitusryhmän maatalousasioista vastaava kansanedustaja Rajamäki.

Terve yritystoiminta on sitä, että se on kannattavuudeltaan sellaista, että tulorahoituksella voidaan pääosa investoinneista suorittaa. Sellaista on terve yritystoiminta.

Mitä tulee suurempiin ja laajempiin kammareihin, siihen lienee päähallituspuolueen edustajilla mainio tilaisuus vaikuttaa, että saadaan maatalouspolitiikan kokonaisuus tähän saliin keskusteltavaksi esimerkiksi selonteon muodossa.

Ed. V i h r i ä l ä (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Keskustelemme nyt todella Lipposen hallituksen virheellisestä maatalouspolitiikasta ja olemme sen pohjalta viemässä lakiesitystä läpi.

Mutta olen erittäin tyytyväinen siihen, että ed. Rajamäen, joka on ollut yhtä kauan tässä talossa kuin allekirjoittanut, puheenvuorot vuosi vuodelta ja erityisesti nyt tietenkä tänä vastuun kautena hallituksessa ovat muuttuneet hyvinkin myönteisiksi verrattuna aikaisempien vuosien, voisi sanoa, poliittiseen vihamielisyyteen nimenomaan maatalousväestöä kohtaan.

Ed. Rajamäki toi esille maatalouspolitiikan valmistelun, että se on liian kapealla pohjalla, kun se on maatalousministeriön ja MTK:n käsissä, ja olisi toivonut siihen jotakin muuta. Saattaa olla näin, mutta katson, että tämä on aivan oikealla pohjalla, että siellä, missä on asiantuntemusta, myöskin maataloutta koskeva lainsäädäntö valmistellaan. Mutta Lipposen hallitus olisi kyllä voinut osoittaa myös oppositiolle maatalousmyönteisyyttään, kun hän asetti tämän kuuluisan maatalouspoliittisen työryhmän, johon ed. Rajamäki kuuluu. Tässä ei ainakaan poliittisen keskustan taholta ole ainuttakaan edustajaa, jotka olisi Suomen keskusta nimennyt, jos oikein ymmärrän. Tässäkin olisi voitu asiaa korjata, jos olisi ollut poliittista tahtoa.

Sitten ed. Rajamäki totesi, että kansallisella tukipolitiikalla ei pitäisi synnyttää suuria alueellisia eroja. Tässä on tietenkin aivan sama käsitys. On erittäin suuri pelko, että nyt ne päätökset, mitä ollaan maatalouspolitiikassa tekemässä, saattavat tehdä sen, että nimenomaan C-tuki-alueilla pien- ja perheviljelmien mahdollisuudet heikkenevät monella tasolla. En lähde niitä yksi-

löimään, mutta näin todennäköisesti on käymässä. Luulen, että tässä me olemme ed. Rajamäen kanssa aika lailla samaa mieltä.

Ed. R a j a m ä k i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Sanon vain vielä sen, että meillä on edelleen vanhakantaisia passiivitukijärjestelmiä olemassa. Maatalouspolitiikan ja sosiaalipolitiikan rajanveto on edelleen ongelmallista. Se on tietysti EU:ssakin. Mutta sanoisin myös sen, että maatalouspoliittista linjausta ja keskustelua laajemmin tarvittaisiin juuri sen takia, että myös sitouduttaisiin tiettyihin toimenpiteisiin. Viitataan vain esimerkiksi Elävä maaseutu -ohjelmaan, yksityistieavustuksia esitetään 60 miljoonaa, parhailaan eduskunnassa grillataan liikennejaostoa siitä, kun se esittää sisäisiin järjestelyihin 17 miljoonaa. Tarkoiton, että tämän tyyppistä sitoutumista tarvitaan.

Myös tukien suuntautumistavoissa täytyy olla kritiikin paikkaa. Ei EU-jäsenyyden myötä ravihevosten kannattavuus heikentynyt, hevoset ovat kuitenkin tukipuolella mukana. Kanaloita tuetaan hirveillä hommilla 20 000:n kokoon saakka.

Päätömisellä viljelyhommalla tarkoitan nimenomaan viljelijää, en puolisoa, tämä on selkeästi erotettava asia.

Kaavamainen tukeminen korkeilla tukitasoilla ei voi olla järkevää. Sen takia täytyy katsoa tuen suuntaamisessa, kun kansallista velka- ja verorahaa käytämme, miten se todella suunnataan, ja sitä nyt ministeriössä onneksi Hemilän johdolla vaatimuksestamme läpi käydään. Sanoisin, että ongelmana on kyllä se, että tässä tilanteessa, johtuen ilmeisesti sitoutumattoman ministerin roolista, maa- ja metsätalousministeriön ja MTK:n linjaukset ovat hyvin vahvasti mukana monissa asioissa. Eli sanoisin, että kyllä te keskustalaiset Härmälän linjaa olette aika pitkälti muovaamassa ilmeisesti MTK:n kautta, ja jossain tapauksissa se myöskin näkyy ministeriön valmistelussa.

Ed. V u o r e n s o l a : Arvoisa puhemies! Tähän hyvin korkeatasoiseen keskusteluun ei kovin helposti löydä aivan uusia näkökulmia tai ulottuvuuksia, mutta varmastikin yksi uusi ulottuvuus, joka on tullut esille, on se, että kyllä tässä aika keskeisestä ja suuresta kansallisesta asiasta on kuitenkin kysymys. Jos perusasia kaikissa ryhmissä, kaikissa poliittisissa puolueissa, tunnustetaan, niin sehän on jo sinänsä varsin suuri edistysaskel.

Ajattelin hieman kuitenkin omalta osaltani puuttua ja puhua asioista ehkäpä hiukan enemmän taloudellisesta näkökulmasta, rahallisesta näkökulmasta, lähinnä siitä syystä, että katson, että sekä laki että tuleva valtion budjetti 97 muodostavat tietynlaisen kokonaisuuden. Vaikka tätä lakikokonaisuutta ei varsinaisena budjettilainana ymmärtääkseni pidetäkään, tosiasiaan on se, että se omalta osaltaan ne edellytykset hyvinkin täyttää.

Toinen asia, jota haluaisin korostaa taloudellisuuden tai rahallisuuden ohella, on tietysti se, että myöskin yrittäjätasolla maatilayrityksessä on kuitenkin pohjimmiltaan kyse markoista, kyse siitä, miten elinkeino kannattaa ja millä tavalla se kykenee ja pystyy elämään ja uudistumaan.

Arvoisa puhemies! Viime vuoden budjettikeskustelun yhteydessä esitin väitteen, että maan hallitus hallitusohjelman mukaisesti vuosina 95—99 tulee säästämään koko maatalouselinkeinon osalta noin 2 500 miljoonaa markkaa. Tämän suuren rahasumman budjettivaikutus ymmärrykseni ja laskelmieni mukaan on noin 1,5 miljardia, 1 500 miljoonaa markkaa. Tällä hetkellä näyttää todella siltä, että tämä 1 500 miljoonaa markkaa budjetista tai niistä varoista, joita on maa- ja metsätalouselinkeinon piiriin kohdennettavissa, tulee säästettyä.

Pohjan tietysti muodostaa tämä paljon puhuttu 750 miljoonan markan leikkaus, mutta siihen sisältyvät myös muut leikkaukset lähinnä sosiaalipolitiikan puolelta eläkepolitiikasta ja lomitus-toiminnan puolelta sekä metsätalouden piiristä tehtävät säästöt. Sen lisäksi käyttövaroina tässä isommassa eli, 2,5 miljardin markan potissa, ovat se yliperintä, joka oli markkinointimaksusta jäljellä vuonna 95 eli 480 miljoonaa markkaa, pinta-alalisät 270 miljoonaa markkaa sekä erät muut säästöt, noin 50—60 miljoonaa markkaa. Jos pottiin vielä halutaan lisää, niin hyvällä tai huonolla tahdolla tulkiten myös se, että meillä siirryttiin pois ilman korvausta vihreästä ecusta, aiheutti maataloudelle myös varsin mittavat — jotkut ovat laskeneet, että lähes 800 miljoonan markan — häviöt. Nämä taloudellisista luvuista. Ovatko ne aivan pennilleen tai edes miljoonissa täysin kohdallaan, sitä en osaa sanoa, mutta käsitykseni mukaan suuruusluokka on aika lähellä oikeata.

Arvoisa puhemies! Sitten hallituksen esitykseen n:o 221. Se on, niin kuin on monta kertaa todettu, hyvin suuri asia nimenomaan maatalouden, maaseudun ja koko elintarvikeketjun kan-

nalta, mutta toisaalta monessa mielessä esitys on verhoitu tai vaikuttaa varsin pieneltä. Kuitenkin on se niin suuri asia, että se olisi kyllä antanut aiheen eduskunnalle käydä vähän suuremmallakin joukolla periaatteellisemmän keskustelun koko elinkeinosta ja sen tulevaisuudesta.

Mutta nostan kyllä valiokunnalle hattua siitä, että se on puuttunut mietinnössään aika moneen sellaiseen asiaan, jotka ovat oleellisia ja keskeisiä. Itse asiassa ne viisi kohtaa, joista on erillinen lausuma, ovat hyvin, hyvin keskeisiä asioita ei pelkästään juuri tänään, vaan myös pitkällä aikavälillä. Valiokunta on ollut oikeastaan aika rohkea siinä suhteessa, että voi väittää, että mietinnössä avataan jopa sellaisia asioita, jotka itse asiassa esitykseen n:o 221 eivät kuulu. Siinä otetaan vähän ulkopuoleltakin maatalouspoliittista linjausta, ja pidän sitä ihan positiivisena asiana. Se osoittaa ainakin, jos ei muuta, niin rohkeutta.

Kyseessä on maatalouden ns. superpaketti, joka, niin kuin hyvin tiedämme, pitää sisällään juuri niitä elementtejä, joista täällä on monessa yhteydessä puhuttu.

Oleellisimpia on tietysti 141-ratkaisu ja siihen liittyen suoran tuotekohtaisen tuen ja investointituen suhde. Pakettiin liittyy myös nyt energia.

Toisaalta siihen liittyvät myös budjettisäästöt, jotka on, voisi sanoa, mielenkiintoisella ja ovelalla tavalla ututettu esityksen n:o 221 sisään.

Sosiaalipolitiikasta tässä ei varsinaisesti puhuta, mutta ymmärtääkseni tässä yhteydessä näitäkin linjauksia on ennen muuta hallituksen sisällä tehty.

Maidon kiintiöleikkaus, josta on puhuttu täällä hyvin paljon, on myös siellä sisällä ja edustanee markka-arvoltaan vähintään 300 miljoonan markan luokkaa.

Lisäksi paketissa on muutamia rakenne- ja eläkepoliittisia ratkaisuja.

Rahallisesti kun laskee koko pottia, käsitykseni on se, että jos laskee plusmerkkiset ja miinusmerkkiset ratkaisut, lopputulos on lähes plus miinus nolla. Siinä ei rahaa kokonaisuutena liikuteta juuri mihinkään suuntaan, liikutetaan niin, mutta lopputulos on aika lähellä nollaa. Tästä voi käsitykseni mukaan tehdä sen johtopäätöksen, että päätaivoite ja pääperiaate koko tässä paketissa onkin nimenomaan se, että se vaikuttaa erityisesti rakennepolitiikan tasolla, ja siinä nämä rakennepolitiikan linjaukset tullaan hyvin pitkällä aikavälillä myös tekemään. Minusta ne siellä myös näkyvät oikeastaan kahdella eri tavalla.

Ensimmäinen on se, että säästöjen pakottamana kavennetaan tuntuvasti koko elinkeinon ja myös koko elintarvikeketjun mahdollisuuksia sopeutua, ja se on selvää pudotuspeliä. Onko se oikea tapa, sitä en tässä yhteydessä käy analysoimaan.

Toinen asia on se, että rakenneuudistus tulaaan toteuttamaan ainakin näiden tiedossa olevien kriteerien mukaan hyvin pitkälle suuruuden logiikan pohjalta, jossa investointitukia suuntaamalla saadaan aikaan juuri se, mistä täällä on ollut monta kertaa aikaisemminkin puhetta, että suuret ja kauniit tässä nyt voittavat ja ehkä myös jossain määrin nopeimmat. Tätä korostaa ennen muuta se, minkä muun muassa nykyinen ministeri on monta kertaa todennut, että ei ole tarkoituksaan, että investointitukia kohdistettaisiin kuin korkeintaan 15 prosenttiin nykyisestä tilamäärästä, ja niistäkin vain osa sen tulee saamaan. Eli tavoiteasettelu on jo hyvin johdonmukainen ja selvä.

Kriteerien mukaisestihan muut tilaluokat, jopa normaalit suomalaiset perheviljelmät, jäävät näiden kriteerirajojen alapuolelle ja eivät tule tätä tukea saamaan. Oma käsitykseni on se, että meidän olisi pitänyt pitää kuitenkin huoli siitä, että mahdollisimman moni ja nimenomaan mahdollisimman moni jatkaja ja tämän elinkeinon piirissä työtä tekevä ihminen ja tila, tilakokonaisuus, voisi ylittää nuo kriteerit ja päästä myös tämän investointituen piiriin ja sillä tavalla olla myös tasa-arvoisessa asemassa markkinoilla muiden kanssa. Ongelma minusta on aika pitkälle se, että tämä on myös markkinoita eriarvostava ratkaisu.

Arvoisa puhemies! Tässä valiokunnan mietinnössä haluaisin puuttua lausumiin, joissa valiokunta eri asioita edellyttää.

Ensimmäisessä edellytysponnessaan valiokunta puhuu rahavirroista ja toteaa, että niistä ei ole tietoa. Se on tietysti totta, että niistä ei ole tietoa. Oma käsitykseni on kuitenkin se, että ei niistä kyllä kovin paljon voikaan olla vielä tietoa. Kyllä esitys n:o 221 kaikkine ristikkäin vaikuttavine osatekijöineen on sen tyyppinen, että ei siitä, kuulkaa, millään tietokoneella yhtäkkiä oteta selvää eikä yhdellä napinpainalluksella, ellei oteta erittäin vahvoja olettamia. Mutta olettamat ovat aina olettamia, ja perusolettamahan tässä tietysti on se, ja se voi olla täysin väärä, mikä on tuleva tuotannon taso, mitkä ovat tulevat hehtaanimäärät, mitkä ovat tulevat eläinmäärät. Ne tulevat kaikki muuttumaan ja tältä osin ei oikeastaan pysty rahavirtalaskelmaa tässä yhteydessä

minun mielestäni täysin selkeästi tekemään. On itse asiassa parempi järjestelmä se, mitä valiokunta itse esittää, että jonkin ajan kuluttua tehtäisiin tällainen laskelma. Silloin voitaisiin myös nähdä, mihin suuntaan nämä rahavirratt ovat kehittyvässä, ja sen mukaan voitaisiin ehkä, toivon mukaan, joitakin korjauksia ja ennen muuta tietysti valtioneuvoston tasolla tehdä.

Toinen lausuma edellyttää kustannus- ja tuloksetyksen seuraamista. Täällä ovat tulleet esille jo alueelliset erot. On tärkeätä niitä seurata. Mutta minä näkisin, että pääpaino tässä asiassa pitäisi kuitenkin kohdistaa siihen, että me voisimme löytää joitakin keinoja, joilla todella voidaan kustannuskehitykseen vaikuttaa. Oma käsitykseni on se maatilan tasolla, että meillä on niin pienet markkinat, että meidän kustannuskehityksemme ihan siitäkin syystä laahaa koko ajan muita maita edellä taikka niin, että meillä pysyvät kustannukset jatkuvasti liian korkealla. Nämä pienet markkinat aiheuttavat sen, että meillä on tarjontaa lähinnä ihan samalla periaatteella ja samoista lähtökohdista kuin suljettujen markkinoiden aikana. Ei tämän tilanne ole siltä osin ymmärtääkseni kovinkaan paljon muuttunut.

Sitten täällä puhutaan investointitukiasiaista, johon jo aikaisemmin hiukan viittasin. Näen oikeana sen linjanvedon, minkä valiokunta on tässä tehnyt, että tavallaan suunnataan tukea enemmän korkotuen puolelle kuin suoraan avustukseen.

Oma näkemykseni on se, että jos tuki tulee puhtaasti avustuksena, olipa se prosentti melkein mikä tahansa, se tulee vaikuttamaan markkinoihin ja sillä tavalla, että kun kaikki tilat eivät näitä avustuksia saa, tilat ovat eriarvoisia. Mutta toisaalta se vaikuttaa myöskin niin, että kustannukset eivät suinkaan alene niin paljon, kuin ehkä toivottaisiin tai eivät edes pysy paikallaan, jos sinne tulee avustuselementti. Jos sinne avustuselementti tulee mukaan, se merkitsee myöskin käytännössä sitä, että tästä avustuksesta eivät kärsi, sanotaanko näin, hintojen nousun yhteydessä vain ne, jotka investoivat nimenomaan sen tuen avulla, vaan myös kaikki muut. Näin ollen se vaikuttaa kustannuskehitykseen myös muualla.

Tämä on nyt jo jossain määrin nähtävissä maatalouden rakennuskustannusten osalta, jotka ovat selvästi korkeammat kuin rakennuskustannukset muualla. Todennäköisesti siellä odotetaan jonkunlaista optiota siitä, että tulee tämmöistä tukea, irtonaista rahaa, joka voidaan

näillä markkinoilla ottaa pois. Tätä ministeriltä kysyessäni hän totesi, että kylläpäs viljelijät ovat huonoja kaupantekijöitä. Kyllä voi olla sitäkin tietysti, ettei osaa tingata tarpeeksi, mutta kyllä tosiasia on myöskin, että myyjiä on käytännössä vain muutama. Markkinat toimivat pienuuden takia tällä tavalla, että se tuki itse asiassa nostaa-kin hintatasoa hyvin helposti.

Sanoisin kuitenkin valiokunnan mietinnöstä niin, että tämä linjaus, johon jo aikaisemmin puutuinkin, että korkotuen suuntaan on enemmän siirretty painopistettä, on oikea, ja perustelen sitä viitaten edellä sanomaani. Vaikka korkotukea maksettaisiin jopa niin, että oltaisiin aivan nolprosentissa asti, se ei tunnu kustannusketjussa kapitalisoituneena ollenkaan sillä tavalla, ei ainakaan niin nopeasti, kuin suora tuki. Sen takia näen, että tässä valiokunta on tehnyt merkittävän linjavedon ja minusta hyvin oikeasuuntaisen.

Täällä on puhuttu vuonna 1999 alkavista neuvotteluista ja niihin valmistautumisesta. Olen valiokunnan kanssa niistä samaa mieltä. Ennen muuta eteläsuomalaisen kotieläintuotannon kannaltahan tämä on aivan oleellinen kysymys, jotta edes jonkun tasoinen varmuus tilanteeseen mahdollisimman nopeasti voitaisiin saada.

Meijerimaidon kiintiöiden osalta, joihin viimeiseksi lausumana puututaan, toteaisin vain sen, kun siitä on täällä niin paljon puhuttu jo etukäteen, että valiokunnan linjaus on minusta hyvin perusteltu, mutta minusta tämä tilanne edellyttäisi aika nopeita toimenpiteitä. Pelkään se, että me odotamme sitä, että me siirrymme hallinnolliseen järjestelmään tai nollahintaiseen kiintiöhintaan, ei riitä, vaan pitäisi päästä aika nopeisiin toimenpiteisiin, jotta 1.4. meillä todella olisi tilanne, että tämmöistä leikkausta, niin kuin on luvattu, ei suinkaan tarvitsisikaan tehdä.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan mietintö on ainakin omasta mielestäni periaatteessa hyvä, mutta niin kuin totesin, se jossain määrin horjuu nimenomaan rakennepolitiikan osalta, mutta se horjuu myös siltä osalta, jota kieltämättä valiokunta itse ei päästä, ja se on taloudellinen puoli. Taloudellisen puolen arviointi ehkä kuuluu valiokunnalle, mutta ei rahoista päättäminen. Nyt kun tiedämme vuoden 1997 budjetin määrärahat, niin tosiasia on se, että näistä valiokunnan-kin lausumista aika suuri osa voi olla ihan hurskaita toiveita siitä syystä, että niihin ei ole käytettävissä budjetissa varoja. Sehän on kuitenkin perusasia ajatellen tämän asian toteutumista.

Maatalouselinkeinon ja elintarvikeketjun sopeutuminen tulee olemaan erittäin vaikeata, se tiedettiin jo varsinaisen EU-sopimuksenkin osalta, mutta tämän ja näiden säästöjen jälkeen se on erityisen vaikeata. Pudotuspeli on aika voimakas tällä hetkellä jo ja se on voimakkaasti käynnissä. Valtion budjetti, talousarvio on hyvin sidottu maa- ja metsätalousministeriön osalta vuodelle 1997, ja se tarkoittaa sitä, että tässä valtion budjetissa ei ole elinkeinopolitiikalle, varsinaiselle elintarvike-elinkeinopolitiikalle kovinkaan paljon sijaa. Nuo varat, joita tuossa budjetissa on, on lähes kaikki sidottu joko byrokraatiaan tai EU-matematiikkaan, mutta sen sijaan varsinaista elinkeinon kehittämistoimintaa voidaan harjoittaa korkeintaan Makeran, Maatilatalouden kehittämisrahaston varoilla. Niin kuin jo ed. Rajamäki aikaisemmin totesi, siinä on vaarana se, että nuo varat nykyisillä päätöksillä syödään jo siihen mennessä, jolloin niitä todellisuudessa itse asiassa kaikkien eniten tarvittaisiin.

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean, kun täällä on käyty keskustelua tukipolitiikasta, että kyllä oma käsitykseni on se, että tukipolitiikka myös maatalouden piirissä ja yleensä elinkeinojen piirissä on silloin varsin järkevää, kun eletään suljetuilla markkinoilla tai asetetaan erityisiä yhteiskuntapolitiittisia tavoitteita. Sen sijaan maatalouden kohdalla nyt, kun sanotaan, että me elämme vapailla markkinoilla ja EU-markkinoilla, kyllä täytyy sanoa, että sen tukipolitiikan, jota harjoitetaan, vaikka se nyt on, kuten hyvin tiedämme, EU:n piirissä hyvin massiivista, perään saa monta kertaa pistää kysymysmerkin. Yhä useammin ja useammin minusta maatalousyrittäjän itsensä pitäisi tämä kysymysmerkki panna näiden asioiden perään. Se tuki, joka saadaan, ei välttämättä ole lainkaan tukea yritystoimintaan, se voi olla päinvastoin kokonaisuudessaan näivertämässä koko yrittäjyyden ideologiaa.

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! Ei voi muuta todeta, kun olen kuunnellut näitä asiantuntevia puheenvuoroja, että kyllä maatalous on muuttunut monimutkaiseksi siihen verrattuna, kun minäkin tein peltoa kuokalla ja olin varstariihellä ja, herra puhemies, olenpa joskus vääntänyt jopa tappuria, jota ehkä herra puhemies, mutta tuskin kukaan muu tässä salissa on vääntänyt. Se oli siihen aikaan yksinkertaista. Se valtava monimutkaisuus, mikä siinä on tänä päivänä, on aika uskomatonta. Kuitenkin maatalouden tuotoksen tarkoitus on sama kuin aikaisem-

min eli tyydyttää ihmisen ravinnontarve. Se jälkituloskin on ihan saman hajuista kuin joskus kymmeniä vuosia sitten.

Mutta, herra puhemies, tämän lyhyen puheenvuoroni pyysin oikeastaan vastauspuheenvuorona ed. Komin puheenvuoroon, en kritikoidakseni hänen puheenvuoroaan, vaan hän viittasi välihuutooni siitä. Minä väitin, että valiokunnan mietinnöstä paistaa jonkinlainen väsymys. Kielämättä tarkoitin sitä, että kun normaalisti maataloudesta keskustellaan, mietintöön liittyy vastalause. Siellä ei taida nyt sellaista olla. En tarkoita, että se on välttämätön. Luettuani tarkemmin mietinnön olen sitä mieltä, että se on hyvin rakentava mietintö eikä sellaisella mietinnöllä, jossa on vastalauseita ja tulikivenkatkuinen keskustelu sen sisällöstä, varmasti auteta mitään. Päinvastoin jos päästään sellaiseen sopimukseen, mitä mietinnön sisällöstä kieltämättä paistaa, että siinä on aika paljon saman suuntaisia näkemyksiä, niin maataloutta sen nykyisessä vaikeassa tilanteessa tämä tietysti edistää paljon enemmän kuin riidanhaluiset vastalauseet.

Mutta siitä ei päästä mihinkään, että niin päättäjät kuin itse viljelijätkin alkavat olla tähän kaikkeen jo väsyneitä. Sen osoittaa viljelijän osaltakin jo se, että mahtava traktorimarssi — sen kuulin ja näin — päättyi 15 traktorin paikalla oloon jossakin Kauppatorilla tai missähän lienee ollut. Jos vertaa sitä johonkin muuhun maahan, Ranskaan, Espanjaan ja muualle, missä nämä saavuttavat valtavia mittasuhteita, kyllä se väsymys paistaa viljelijöistä ja paistaa se myös päätöksentekijöistä sikäli, että kyllä me tiedämme varsin hyvin, että olemassa olevilla raameilla, mitä meillä on niskassa tällä hetkellä EU-sopimuksen perusteella, ei meillä kovin suuria mahdollisuuksia maataloutta ole auttaa sen nykyisessä tilanteessa.

Maatalous on tällä hetkellä vanhaneuvosto-liittolaisessa kolhoosijärjestelmässä. Venäjälläkin niin kuin Suomessakin 85 prosenttia tulosta tuli, jos oli tullakseen jostakin, tällä kertaa tukiaisten muodossa. Niin kuin ed. Lämsä kertoi, 15 prosenttia, ehkä 20 prosenttia, sillä alueella voidaan liikkua tietyllä tavalla yrittäjänä, kovasti yrittämällä ja onnistuen näissä puitteissa saavuttaa enemmän tai vähemmän tulosta. Mutta niinhän oli kolhooseillakin. Kovasta yrittämisestä siellä annettiin vähän porkkanamaata ja tuolaista. Samanlainen järjestelmä on tällä hetkellä Suomessa. Sen 20 prosenttia saat tuloa, jos täytät vaatimukset, ja sen 20 prosentin välillä vain sitten liikutaan. Se on kolhoosijärjestelmä, uuskolho-

sijärjestelmä, jossa suomalainen viljelijä tällä hetkellä on.

Kun katsotaan tulevaisuutta, ei siinä ole kovin paljon tulevaisuuden toiveita. Kiistämättä tämä tilanne on luotu keskustalaisen ja kokoomuslaisen hallituksen aikana aikanaan, kun on neuvoteltu Euroopan unionin suunnassa sopimuksia. Niissä tietysti kansallista kokemattomuuttaan epäonnistuttiin. Nyt sitten sosialidemokraatit ja kokoomus saatuaan vallan ovat käyttäneet tätä hyväkseen kaikella mahdollisella tavalla ja iske-neet niillä eväillä viljelijää vastaan, niin kuin tapahtuu myös tämän 750 miljoonan markan, sel-laisenaan aikanaan jo sovittu ja päätetyn tuen leikkaamisessa. Joka tapauksessa on hyvä, että täällä keskustellaan kauniita teoreettisia ja hie-noja asioita, joissa tällaisen tavallisen ihmisen älynystyrät täytyy pitää äärimmilleen pingotet-tuina, jotta edes jotakin selvää saa jostakin asia-sa ja että pitäisi edes kasvonsa ymmärtäväisen näköisinä. Tämä on hienoa keskustelua, mutta maanviljelystä sillä ei paljon auteta. Se on onnet-tomassa tilanteessa ja tulee käymään onnetto-mampaan suuntaan.

Herra puhemies! Suunnilleen viiteen minuut-tiin tämä mahtuu ja siinäkin on tietysti liikaa, mutta maitokiintiöistä vielä. Olen aikamani esit-tänyt, taas kerran kysymyksen maitokiintiöistä, lähtenyt siltä pohjalta, mikä on tietysti aika haet-tu esimerkiksi, että jos minä eilispäivänä ostan 60 000 litraa tai 6 000 litraa maitokiintiötä ja maksan siitä ja se vastaava määrä sattumalta seuraavana päivänä leikataan valtion toimesta, niin on se aika epäoikeudenmukaista. Silloin kyl-lä maatalousministeri Hemilä myönsi, että tämä on suuri ongelma, ja antoi selvästi ymmärtää, että asiaan yritetään etsiä ratkaisua, mitä sille tehdään. Nyt valiokunnan mietinnössä oleva ponsi ohjaa tietysti asiaa siihen suuntaan, että maanviljelijät, jotka ovat joutuneet tällä tavalla tai joka tapauksessa leikkauksen kohteiksi — tämä oli vain sellainen karrikoitu esimerkki mi-nulta — tulevat saamaan jonkinlaisen korvauk-sen maitokiintiöön liittyvässä asiassa, koska vaikei nyt suoranaista niin tietynlaista omistus-oikeuteen puuttumista tämä on vastoin suoma-laista periaatetta.

Ed. Ala-Nissilä: Arvoisa puhemies! Kun on näin tärkeästä lakikokonaisuudesta ky-symys, maatalouden kansallisen erityistuen ra-a-meista, haluan todeta sen, että mietintöön on sinällään kirjattu ongelmakohtat, joita nyt uu-dessa EU:n maatalouspolitiikassa ja matalahin-

tajärjestelmässä kohdataan sen jälkeen, kun 141 artiklan neuvottelut käytiin kesällä. Mietintöön liittyy oleellisesti valtiovarainvaliokunnan mietintö, jossa yhteydessä pitäisi välttämättä palauttaa EU-neuvottelusopimuksen mukaiset rahat, 750 miljoonaa markkaa. Kysehan on tietysti siitä, miten maatalous pärjää avoimessa taloudessa. Erityinen ongelma on tietysti koko maa, mutta eteläinen Suomi 141 artiklan neuvottelun jälkeen, koska siinä kotieläintalouden osalta syntyi vain kolmen vuoden ratkaisu. Niinpä meille olisi välttämätöntä nyt valmistautua, niin kuin valiokuntakin edellyttää, vuoden 1999 tilanteeseen hyvissä ajoin erittäin tiukasti. Suomen koko alue pitäisi saada lfa-tuen piiriin.

Arvoisa puhemies! Yksityiskohtana otan esille maatalouden velkatyöryhmän esitykset. Ne ovat jääneet puutteellisiksi. Valtiovarainministeri Niinistö esti tämän maitokiintiölain mukaisten lainojen korkojen laskemisen neljään prosenttiin, niin kuin olisi oikein ja kohtuullista ollut. Valitetavasti tässäkin kokoomuspuolue jälleen petti Etelä-Suomen maanviljelijät tällä tavalla. Sitä valitan.

Ed. K a n k a n n i e m i : Arvoisa puhemies! Näen maaseudun edustajana ja maaseudulta syntyisinkin olevana ajattelin tähän asiaan muutamana ajatuksena todeta. Tämä on meille kansallisesti hyvin tärkeä kysymys, koko maatalous ja koko elintarviketalous tässä maassa. On vain todettava, että edellinen Ahon hallitus epäonnistui EU-jäsenyysneuvotteluissa erityisesti maatalouden osalta, ja kun näin kävi ja siitä huolimatta, että näin epäonnistuttiin Euroopan unioniin liityttiin, vaikka johtopäätösten olisi pitänyt olla toisenlaiset, niin tilanne on nyt se, että valta näissä asioissa ei ole meidän käsissämme tässä salissa. Osittain on, kansallisen tukipaketin osalta se on täällä, mutta monien muiden tärkeiden ratkaisujen osalta ei ole. Siksi tämä keskustelukin tuntuu hieman alakuloiselta, alistuvalta. Mikäpä muu se voisi olla?

Siis kun edellinen hallitus epäonnistui näissä neuvotteluissa ja tämä artikla 141 jäi hyvin avoimena, onneksi jonkinlaisena, mutta kuitenkin hyvin avoimena nykyisen hallituksen käsiin ja sen neuvottelujen varaan, on todettava, että niin kävi tällekin hallitukselle. Se epäonnistui myös näissä neuvotteluissa ja kun se lisäsi siihen toisen osan eli kotimaisen kansallisen tukipaketin rajun leikkauksen, niin käsissämme on maatalouden osalta kokonaisuus, joka on murheellinen. Sitä ei voi kaunistella. Se vetää varmasti hyvin vakavak-

si maaseudulla viljelijäväestön. Se ei kosketa vain viljelijäväestöä, se koskettaa myös elintarviketollisuuden palveluksessa olevia työntekijöitä ja pitemmällä aikavälillä se koskettaa koko Suomen kansan perusturvallisuutta, kun kotimainen elintarviketalous kulkee alaspäin kohti sellaista tilannetta, että meidät ruokitaan maamme rajojen ulkopuolelta sillä laadulla ja sillä hinnalla, millä sieltä meille aikaa myöten ruokaa tuodaan.

Tilanne on tällainen, voi sanoa, että hieman epätoivoisen tuntuinen, ja sehän näkyy myös mietinnöstä hallituksen esityksestä n:o 221 maatalouden kansallista erityistukea koskevaksi lainsäädännöksi. Mietintö on alistuva. Siinä ei valiokunta esitä kovinkaan paljon muutoksia hallituksen esitykseen, lakipykälien osalta jotakin pientä. Sitäkin enemmän lyhyessä mietinnössä on ponsia ja kun tarkkaan lukee nuo ponnet ... No, myönnän, että en itse ole niitä niin kovin tarkkaan lukenut, mutta siltä osin tarkkaan, että noista viidestä ponnesta, jos ei oteta huomioon loppupontta, jossa lait esitetään hyväksyttäväksi, kolme ensimmäistä on sellaisia, joissa eduskunta edellyttää hallitusta selvittämään sitä sun tätä. Eli kolmella ponnella vaaditaan selvityksiä, mikä tammikuun loppuun, mikä vähän myöhemmin. Eivät nämä selvitykset valitettavasti tuo yhtään lohtua maatalouden synkkiin näky-miin.

Selvityksiä voidaan tehdä, mutta kun valta on Brysselissä ja Lipposen hallituksella, jotka toimivat siihen suuntaan, että maataloutta ajetaan alas, työttömyyttä lisätään, elintarviketaloutta vaarannetaan ja viljelijöiden toimeentulosta ei huolehdi, niin eihän tässä selvitykset mitään auta, valitettavasti! Valiokunta on tältä osin mielestäni kyllä — ehkä on hyvä, että on edes tällaisia ponsia — loppujen lopuksi kuitenkin alistanut siihen tilanteeseen, missä me tosiasiaassa olemme eikä yritäkään muuttaa tilannetta paremmaksi.

En nyt ole ihan tarkkaan selvillä siitä, olisiko tässä voinut tuohon 750 miljoonan markan kuristusotteeseen saada helpotusta, mutta valiokunta ei ole ymmärtääkseni siihen edes paneutunut. Kehitys tältä osin menee näiden päätösten mukaan entiseen tahtiin kohti huonoa ja väärää suuntaa.

Maatalouspolitiikassa tarvittaisiin nyt maalaisjärkeä. Maalaisjärki kyllä varmasti kertoo meille kaikille sen, että Suomessa maatalous ei menesty ilman julkista tukea, kun se ei menesty muuallakaan Euroopassa eikä muualla maailmassa, niin ei Suomessa senkään vertaa. Tässä

salissa voidaan lakeja laatia, mutta tässä salissa ei voida luonnonlakeja muuttaa. Ilmasto, sääolosuhteet, kasvukausi, maaperä, luonnonolosuhteet näiltä osin ovat ne, mitkä meillä tänä päivänä ovat. Jos ja kun me nyt olemme EU:n yhteisessä maatalouspolitiikassa, niin hallituksen linja, suunta tässä suhteessa, on käsittämätön. Se on täysin maalaisjärjen vastainen, kun se ajaa maataloutta alas vielä suuremmalla vauhdilla kuin mitä EU meiltä nyt vaatii.

Siksi 750 miljoonan markan leikkaus olisi pitkän edes osittaa. Mutta näin ei ole nyt tapahtumassa. Onnettoman EU-päätöksen jäljiltä nyt mennään tällä vauhdilla kohti pimeää tuntemattomuutta.

Mitä sitten tulee kysymykseen vuoden 99 jälkeisestä ajasta, johon valiokunta ehkä parhaimmassa ponnassaan kiinnittää huomiota eli vaatii neuvottelujen aloittamista hyvissä ajoin seuraavasta kaudesta, jos niin voi sanoa, niin se on tärkeä asia. Siltä osinhan artiklan 141 mukaiset luvut ovat kaikki nolliä, eli mitään ei ole sovittu 99 vuoden jälkeisestä ajasta tämän tuen osalta. Maatalous niin kuin kaikki elinkeinotoiminta on sellaista, että siinä pitää olla pitkäaikaiset suunnitelmat, mahdollisuudet ja varmuus siitä, että tiedetään, mitä tapahtuu viiden tai kymmenen vuoden kuluttua. Nyt olemme siinä tilanteessa, että me emme tiedä, miten noiden tukisarakkeiden kohdalla vuoden 99 jälkeen on. Tällä hetkellä siellä on nolliä, ja luonnonolosuhteet, luonnonlait pysyvät ennallaan.

Tämä tekee erittäin ongelmalliseksi maatalouden harjoittamisen tässä maassa pitkällä jätävällä mallilla, ja tähän, niin kuin aikaisemmin sanoin, liittyy myös se, että monet tuhannet, kymmenentuhannet työpaikat elintarviketeollisuudessa, kuljetuksissa ja muualla maatalouteen liittyvissä toiminnoissa ovat vaarassa, kun tällä tiellä edetään. Tämä on murheellista ja vaatisi kyllä tässä eduskuntasalissa aivan toisenlaisen keskustelun, kuin mitä nyt on käyty. Mutta on selvää, että ne, jotka ovat tehneet aiemmat virheet, eivät niitä nyt kehtaa esille poimia, ja siksi olemme tässä tilanteessa.

Onneksi suomalainen talonpoika on kuitenkin sisukas. Se on tähänkin asti taistellut ja toivon, että se taistelee edelleen, mutta samalla toivon, että tässä salissa ei tehtäisi sellaisia päätöksiä, kuin on tämä leikkaus esimerkiksi tällä kertaa.

Ed. Myllyniemi: Herra puhemies! Kun ed. Aittoniemi uskalsi puhua myös maataloude-

ta, niin miksen minäkin toisena poliisimiehenä ja kansanedustajana.

Ed. Lämsä viittasi siihen, että mitä ja ketä tuetaan, riippuu katsontakannasta. Nythän tällä erää on tietenkin meneillään se, että tuetaan maanviljelijöitä, mutta sen tuenhan todellisuudessa saa kaupassa kävijä eli kuluttaja. Minä vielä viittaisin siihen kerran aikaisemminkin esittämäni, ruokalaskuun, että se voisi kyllä kuulua sillä tavalla, että ruokaostokseni teki 258 markkaa; valtio tukee ostoksiani 55 markalla ja 58 pennillä; maksettavakseni jää 145 markkaa. Sinne loppuun voisi vielä laittaa, että muistakaa kiittää sitä valtiota tästä edustanne. Se siitä.

Ed. Pulliainen varmasti tuntee tämänkin alueen erikoisen hyvin, mutta minulle jäi jotenkin soimaan puhe maitokiintiöistä. Käsittääkseni ed. Pulliainen katsoi viljelijöiden omaksi syyksi, miksi maitokiintiöillä tehdään kauppaa. Aika kummallista. Maanviljelijöitä vaaditaan sopeutumaan yrittäjyyteen, mutta kun tekee kauppaa, niin valtiolta tekeekin leikkauksien kautta bisneksen tappiolliseksi. Vahinko, ettei ed. Pulliainen ole täällä enää paikalla, mutta toivottavasti hän kuulee jossakin huoneessaan tämän ja selostaa minulle vaikka salin ulkopuolella tämän asian.

Ed. Lahtela: Arvoisa herra puhemies! Sen verran pitää oma lusikka maataloussoppaan laittaa.

Ed. Kankaanniemi käytti niin murheellisen puheenvuoron, että minustakin tuntui siltä, että kyneleet tulivat silmiin, että miten kurjasti meillä menee. Kun sitten kuuntelee viljelijöiden tunteita, niin siellä tuntuu myös tosi kurjasti menevän, eli on semmoinen masentava ilmapiiri. Koko ajan yritetään sanoa, että teillä menee hirveän kurjasti kaikki jutut. Kyllä se varmaan menee niin. Kyllä meidän pitäisi muuttaa koko asia positiiviseksi, koska ei tässä mistään alistamisesta eikä alistumisesta ole kysymys. Kysymys on vain realiteeteista, siitä, että jos tuotantoa on liikaa, niin sitä pitää vähentää kokonaisuutena, oltiinpa EU:ssa tai IVY:ssä tai missä hyvänsä. Jos on liikaa tuotantoa, niin sitä pitää vähentää, jos ei itse tarvitse sitä.

Itse valiokunnassa olleena katson, että ne ponnet, mitä on tehty, ovat hyvin perusteltuja monessakin mielessä. Ministeriön virkamiehiltä pyydettiin selvitystä, mitä tarkoittaa 725 miljoonan markan leikkaus, joka oli 750 miljoonaa, mutta siitähän vähennettiin sitten energiapake-

tissa oleva kompensatio, jolloin leikkauksen piti olla 725 miljoonaa. Mutta sitten kun tähän tuli artiklan 141 systeemit mukaan, jotka maksavat tietysti jotain, yli 300 miljoonaa, niin sitten enää virkamiehet eivät pystyneetkään selittämään, miten tämä problematiikka toimii, mikä on lopputulo, onko tätä leikattu pohjoisen vai eteläisen tuen osalta enemmän, siitä, joka tulee kun artiklaa täällä sovelletaan. Sen takia ponsi on hyvin aiheellinen ja toivon mukaan me saamme ensi tammikuun loppuun mennessä selvityksen näistä asioista, mitä tämä koko paketti tarkoittaa rahassa, mitä siirtoja on tapahtunut alueiden sisällä ja paljonko todellisuudessa tämä leikkaukspaketti mahtaa ollakaan sitten vielä yksiköittäin, lajeittain.

Kokonaisuutena en ed. Kankaanniemen synkkämielisyyteen alistuisi, koska meillä on selaisia arvoja olemassa suomalaisessa luonnossa, tässä ympäristössä, kun me pidämme luonnosta hyvää huolta; meillä on semmoiset puhtausarvot, joita eurooppalaiset eivät tule saamaan koskaan. He eivät pysty puhdistamaan maitaan koskaan sellaisiksi. Me voimme myydä puhtaampia tuotteita jopa kalliimmalla, niin väitän, kun osamme ne oikein markkinoida. Meidän ei tarvitse itkeä yhtään tukipolitiikan perään, vaan oikein tehtyinä oikeat tuotteet, semmoiset, jotka ovat terveyttä edistäviä elintarvikkeita, menevät kuumille kiville, ne vedetään meiltä kaikki käsistä, mitä yritetään tehdä, kun vain osataan vaikka Ilomantsissa purkaa peltopaketit, jotka tarvitaan.

Marjaviljelystä sain juuri viime viikolla kirjeen, ja äsken soitin, jossa todettiin, että tarvittaisiin 50 hehtaaria peltoa, mutta kun ne ovat paketissa. Pakettia on hankala purkaa, kun on annettu luopumissopimuksia, kaiken näköisiä paperia tehty ja maksettu eläketukia, kun pellot pannaan pakettiin. Nyt niitä ei voikaan purkaa, vaikka siellä jotkut tarvitsisivat näitä peltoja käyttöönsä. Siinä mielessä tämä on hullu homma, että toisaalta tarvitaan, toisaalta lukitaan näitä asioita. Marjantuotannosta meillä ei ole ylituotantoa, joten se on sillä puolen perusteltua. Jos olisi esimerkiksi maidontuotantoa lisätty, se olisi toinen juttu. Sitä ei ilmeisesti voi lisätä, koska on järjetöntä tuottaa lisää maitoa, kun sitä tuntuu olevan riittävästi tälläkin hetkellä.

Joten, ed. Kankaanniemi, levitetään ilosanomaa siitä, miten suomalaiset tulevat pärjäämään myös maatalouspolitiikan osalta eikä sellaista surusanomaa, että kaikki menee kurjasti. Uskon

nimittäin, että se kurjastimeno loppuu, kun nostetaan päätä vähän ylöspäin.

Ed. Tiusanen: Arvoisa puhemies! Ed. Lahtelakin viittasi kestäväan maatalouteen, luonnonmukaiseen viljelyyn ja siihen, että suomalaisella maataloudella olisi mittaamattomat, niinkin voi ehkä sanoa, mutta ainakin erittäin hyvät vientimahdollisuudet kotimarkkinoiden lisäksi. (Ed. Partanen: Minne?) — Keski-Eurooppaan nimenomaan, jossa luomuviljelyä todella arvostetaan. Meillä on luomutuotantoon sellainen maaperä, jota ei ole esimerkiksi kadmiumilla tuhottu, niin kuin Keski-Euroopassa on, arvoisat edustajat, siellä käytettyjen lannoitteiden vuoksi.

Moni kotoinen asia tässä on ongelmallinen, esimerkiksi se väliaika, mikä on siinä, kun jokin maatila voidaan virallisesti ottaa luomutuotannon piiriin ja sille annetaan niitä helpotuksia, joita luomuviljelijöillä on. Siinä on useamman vuoden siirtymävaihe. Näistä pitäisi päästä ja edistää nimenomaan tämän tyyppistä maataloutta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Poisto päiväjärjestyksestä

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 2) asia.

Puhemies: Täysistunto keskeytetään ja sitä jatketaan tänään kello 19.30.

Täysistunto keskeytetään kello 19.08.

Täysistuntoa jatketaan

kello 19.31

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies Pesälä.

Ed. Bremer merkitään läsnä olevaksi.

**3) Hallituksen esitys energiaverotusta koskevan
lainsäädännön uudistamiseksi**

Hallituksen esitys 225/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 44/1996 vp
Lakialoite 69/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston
ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistun-
toon.

Ensimmäinen varapuhemies:
Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kel-
lo 19.35.

Täysistunto lopetetaan kello 19.32.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

